

Hålogaland Teater

Evalueringsrapport

Revidert 13. mai 2016

Innhold

Hålogaland Teater	1
Revidert 13. mai 2016.....	1
1. KORT PRESENTASJON AV TEATRET	4
2. Mål for 2012-2014.....	7
2.1 Mål 1 : ET PROFESJONELT TILBUD AV TEATER -, OPERA -, DANSEFORESTILLINGER OG ANDRE SCENEKUNSTUTTRYKK OVER HELE LANDET ...	9
2.2 Mål 2 : HØY KVALITET GJENNOM UTVIKLING OG FORNYELSE	10
2.3 MÅL 3 : NÅ HELE BEFOLKNINGEN.....	12
2.4 MÅL 4 : STØRRE MANGFOLD.....	13
2.4.1 HVILKE MÅLGRUPPER, HVILKE INKLUDERINGS - MANGFOLDSPERSPEKTIV ER SÆRLIG AKTUELLE - PUBLIKUMSMESSIG OG KUNSTNERISK?	13
2.4.2 HVILKE STRATEGIER, PLANER OG TILTAK HADDE TEATRET FOR INKLUDERING OG STØRRE MANGFOLD FOR ÅRENE 2012 TIL OG MED 2014? HVILKEN ROLLE SPILTE STYRET?	14
2.4.3 : KJØNNBALANSE. TEATRET BES ANALYSERE OG VURDERE UTVIKLINGEN.	15
2.4.4 : ERFARER TEATRET AT DET FINNES FORUTSETNINGER (EKSTERNE/INTERNE) SOM ER AVGJØRENDE FOR MÅLOPPNÅELSE AV MANGFOLD?.....	15
2.5 : TEATRET BES BESKRIVE EVENTUELT ANDRE DELER AV VIRKSOMHETEN SOM ER VIKTIGE FOR Å GI ET HELHETLIG BILDE AV VIRKSOMHETENS AKTIVITET OG MÅLOPPNÅELSE.	16
3. MÅL FOR 2015.....	19
3.1 MÅL : Å LEGGE TIL RETTE FOR PRODUKSJON, FORMIDLING OG ETTERSPORSSEL AV ULIKE SCENEKUNSTUTTRYKK.	19
4. EGENEVALUERING AV KVALITET	24
4.1 : <i>VILJE</i> / HVA VIL DERE MED TEATRET? BESKRIV TEATRETS KUNSTNERISKE VISJONER. HVA ER BESTEMMENDE FOR REPERTOARPROFILEN?	24
4.2 : HVORDAN OPPRETTHOLDER OG STYRKER TEATRET ENGASJEMENT INNENFOR TEATRET?	27
4.3 : HVORDAN OPPRETTHOLDER OG STYRKER TEATRET ENGASJEMENT UTAD? ...	29
4.4 : <i>EVNE</i> / HVORDAN KOMMER TEATRETS KUNSTNERISKE VISJONER KONKRET TIL UTTRYKK I REPERTOARET? I DE ENKELTE PRODUKSJONER? I DE ØVRIGE KUNSTNERISKE AKTIVITETER PÅ TEATRET?	31
4.5 : HVORDAN JOBBER TEATRET KUNSTNERISK?	34

4.6 : HVILKEN KUNSTNERISK, LEDELSES - OG FORMIDLINGS-	37
KOMPETANSE HAR TEATRET?	37
4.7 : HVILKE MÅLGRUPPER HAR TEATRET?	37
4.8 : HVORDAN ER SAMMENHENGEN MELLOM AMBISJONENE OG ØKONOMISKE OG FYSISKE RAMMER FOR VIRKSOMHETEN?	38
4.9 : HVILKEN BETYDNING OG RELEVANS HAR TEATRET I EN KUNSTNERISK OG SAMFUNNSMESSIG SAMMENHENG?	39
4.10 : GJENNOMFØRER TEATRET EGNE PUBLIKUMSUNDERSØKELSER SOM KAN BELYSE MÅLOPPNÅElsen?	40
5. Egenvurdering av effektiv ressursutnyttelse.....	41
5.1 – Redegjørelse av resultatmålene for årene 2012 - 2014.....	41
5.2 Ressursutnyttelse i 2015.....	44
5.3 Når, og i hvilke sammenhenger, vurderes hva som vil være god ressursutnyttelse sett i forhold til de målene man arbeider mot? Samlet? For den enkelte produksjon? Diskuteres alternative og mer ressurseffektive produksjonsmåter? Hvordan arbeider styre og ledelse med dette på strategisk nivå?.....	47
5.4 Hvilke avveininger gjøres, og hvordan påvirker de kunstneriske målsettingene slike avveininger? Gi eksempler.	51
5.5 Inngår evaluering av ressursutnyttelse som et fast punkt i den systematiske egnevalueringen? På årsbasis? For den enkelte produksjon?	51
5.6 Hvilke egne nøkkeltall som kan indikere god ressursutnyttelse, finnes?	51
5.7 Hvordan har ressursbruken endret seg over tid? Teatrets analyse og vurdering av utviklingen.....	52
5 Særskilte problemstillinger	53
6 Arbeidet med denne egnevalueringen	53

1. KORT PRESENTASJON AV TEATRET

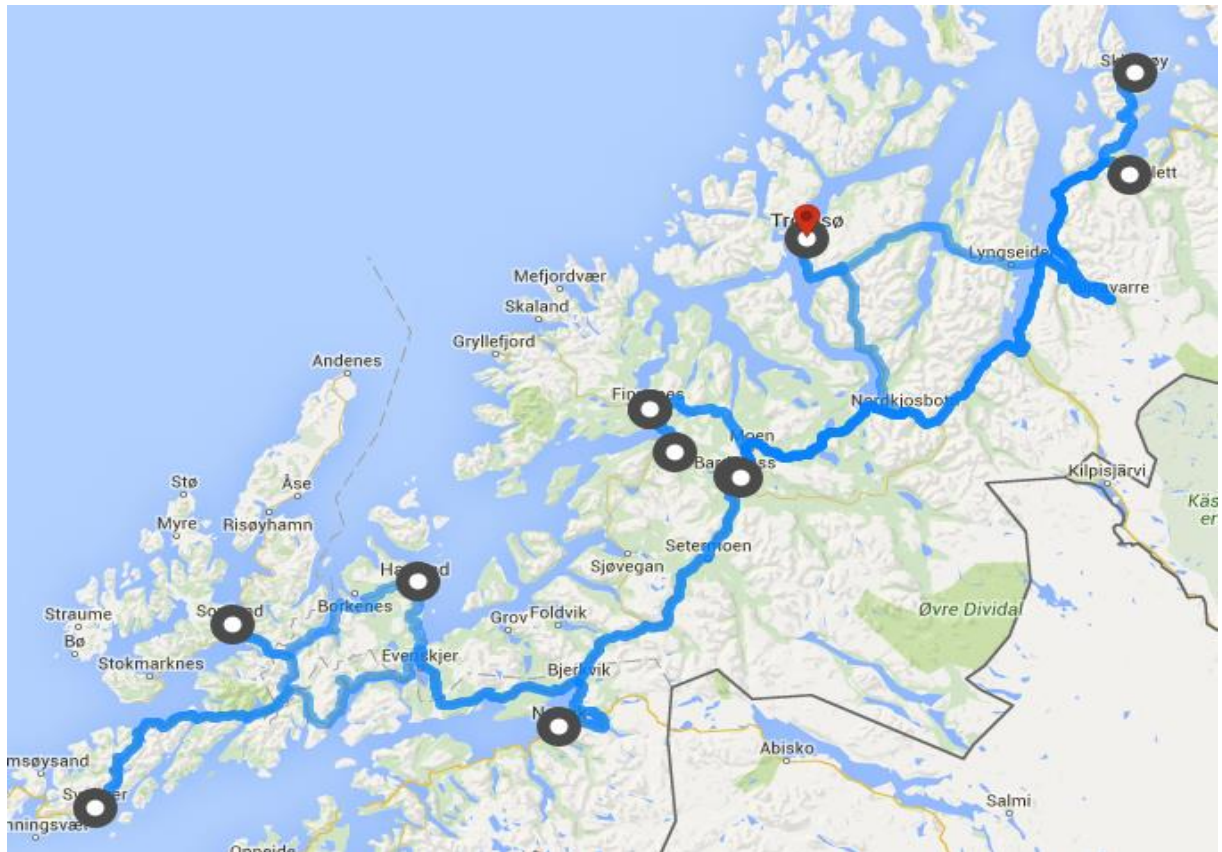
Hålogaland Teater er en av de største kulturinstitusjonene i Nord-Norge med ca. 46 faste ansatte og til sammen 71 årsverk i 2015. Teatret ble etablert i 1971 og flyttet inn i nytt bygg i 2005.

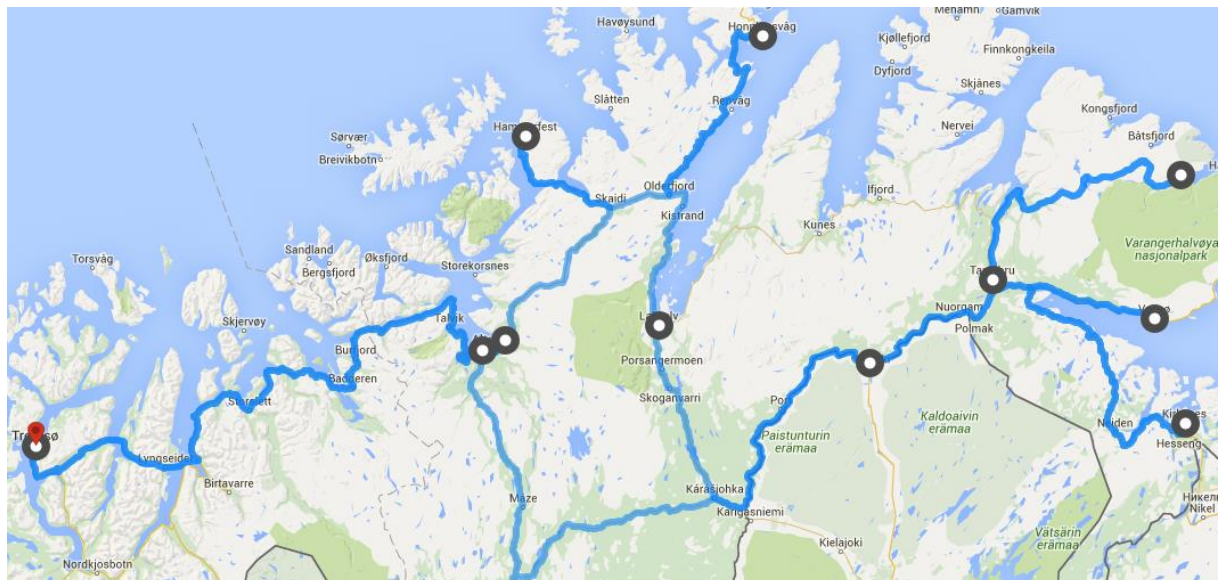
Teatret eies av Troms fylkeskommune med 50 %, Finnmark fylkeskommune med 25 % og Tromsø kommune med 25 %. Eierne bidrar med 30 % av det samlede offentlige tilskuddet sammen med staten som har 70 %.

Teatret turnerer i Troms og Finnmark på 16 – 20 plasser. Det er store reiseavstander. Kartene under viser kjøreruten med forestillingen *I blanke messingene* på turné januar/februar 2016 hvor det ble kjørt totalt **4160 km**.

Turnérute Troms og nordre Nordland: Tromsø – Finnsnes – Sørreisa – Narvik – Harstad – Sortland – Svolvær – Salangen – Heggelia – Skjervøy – Storslett.

Så fortsetter turneen til Finnmark: Tromsø – Alta – Kirkenes – Vadsø – Båtsfjord – Tana – Lakselv – Honningsvåg – Hammerfest – Tromsø

Da Hålogaland Teater fikk nytt hus i 2005 bemannet man opp teatret med utgangspunkt i en basis som ivaretok nødvendig spisskompetanse rundt produksjonene og en jevnlig turnévirksomhet. I tillegg hadde teatret et fast skuespillerensemble på 7 personer. I 2016 har teatret stort sett den samme bemanningen som da bygget ble åpnet, med en skuespiller mindre da en av dem gikk bort i 2015. Antall faste ansatte er ikke økt.

I tilknytning til hver produksjon engasjeres et kunstnerisk team og skuespillere/musikere. Teatret oppfatter som en del av sitt samfunnsansvar å være en kompetansebedrift for kulturlivet i nord. Ca 60-70 % av de som engasjeres som skuespillere/musikere kommer fra Nord-Norge. Forestillingene spilles på nordnorsk.

Lille Hålogaland Teater ble etablert i 2010 med Katrine Strøm som kunstnerisk leder med 20 barn fra 8-15 år.

Status for Hålogaland Teater sett fra publikummet i Troms og Finnmark kan sammenfattes fra omdømmeundersøkelsen gjennomført i 2015 i regi av Opinion AS:

- 2 av 3 innb. i Troms og Finnmark mener at HT har et godt omdømme.
- Hver andre innbygger i Troms og Finnmark er interessert i teater
- 65 % har et godt totalinntrykk av HT. 4 % har et dårlig totalinntrykk
- Viktigste forklaringsvariabel – den kunstneriske kvaliteten! Videre teatrets rolle som kulturbygger (identitetsskaper, nord-norsk uttrykk mm) har signifikant effekt på helhetsinntrykket

Hålogaland Teater reviderte sin strategiplan sist i 2013. Teatrets visjon er:

HÅLOGALAND TEATER

NÆR, MODIG OG AKTUELL

På Hålogaland Teater skal følgende verdier gi retning i den daglige samhandling, komme til uttrykk i beslutninger som tas, og danne grunnlag for den måten vi møter hverandre og omverdenen på:

Tilstedeværelse Raushet Åpenhet Profesjonalitet

I perioden 2013-2016 har teatersjefen lagt følgende profil til grunn i sin programmering:

- *Utvikle teateret som en samfunnsaktør*
- *Sette repertoaret i en tydelig kontekst med overordnet tema som undersøkes*
- *Sidearrangementer som skaper omland for forestillingene*
- *Øke antallet produksjoner og lage teater på flere arenaer (utvide turnéområdet)*
- *Etterstrebe nyskrevet materiale fra inn og utland*
- *Skape møtepunkter med det frie feltet og utvikle en forskningsarena for nye tekster og uttrykk*
- *Løfte frem barn – og unges perspektiv*
- *Prioritere samarbeid med nordnorske kunstnere*
- *Markere teatret nasjonalt*

I tillegg er profesjonalitet i alle ledd en fane teatret og teatersjefen holder høyt. Det betyr at det er profesjonelle utøvere med solid fagkompetanse i alle deler av produksjonsapparatet. Teatret samarbeider med profesjonelle kunstnere fra inn - og utland. Teatret etterstreber selv høy

profesjonalitet i planleggingsarbeidet og gjennomføringen av hver enkelt produksjon, og har det alltid i fokus i møte med publikum. Hålogaland Teater er en profesjonell kulturaktør som på alle områder skal oppleves slik.

2. Mål for 2012-2014

I evalueringsperioden har det vært to teatersjefer. Iren Reppen, som avsluttet sin periode i 2012, og Nina Wester, som overtok fra 2013. Iren Reppen har gitt en kort egevaluering for 2012 som følger vedlagt. I hovedsak vil derfor denne egevalueringen fokusere på Westers periode.

Innledningsvis presenteres departementets statistikk for perioden 2012 – 2014. Det er imidlertid en del tall som ikke er i overenstemmelse med teatrets egne. Dette skyldes endringer i NTO's rapporteringsmal i 2014, at ulike personer har meldt inn tallene og dermed ulike definisjon til kategoriene og at enkelte tall har kommet etter at den årlige fristen 1. mars.

Beskrivelse	2012	2013	2014
Forestillinger			
1.1.1 Totalt antall forestillinger	410	489	409
1.1.2 Forestillinger på egen scene/fast arena	298	362	332
1.1.3 Forestillinger på turne i Norge	69	60	67
1.1.4 Forestillinger i utlandet	9	0	0
1.1.5 Forestillinger rettet mot barn og unge	99	181	178
1.1.6 Transmisjoner	0	0	0
1.1.7 Forestillinger formidlet gjennom Den kulturelle skolesekken	34	67	10

Kommentar fra HT: 2012: Turnetallene er forskjellig fra HT's egne tall. Av 410 forestillinger har vi i 2012 92 på turne inkl. 9 forestillinger utlandet.

2012 og 2013 må justeres opp for antall forestillinger rettet mot barn og unge for å være sammenlignbar med 2014. Tallet for 2012 skal være 156 og for 2013 187.

Produksjoner

2.1.1 Totalt antall produksjoner	30	28	39
2.1.2 Antall egne produksjoner	9	12	12
2.1.3 Antall samproduksjoner	17	7	17
2.1.4 Antall mottatte gjestespill	4	9	10
2.1.5 Antall produksjoner rettet mot barn og unge	7	9	15
2.1.6 Antall uroppføringer	2	4	4
2.1.7 Antall produksjoner av norsk samtidsdramatikk	5	3	16
2.1.8 Antall produksjoner av utenlandsk samtidsdramatikk	1	5	2
2.1.9 Antall produksjoner med norsk samtidsdramatikk rettet mot barn og unge	3	2	8
2.1.10 Produksjoner av nynorsk koreografi	1	3	11
2.1.11 Produksjoner av nyutenlandsk koreografi	3	1	0

Endring 2.1.5: Tallene for 2012 skal være 18 og 15 for 2013. 2.1.6 2012: 4 i 2012.

3.1.1 Totalt antall publikum	64 245	58 712	49 957
3.1.2 Publikum på billetterte arrangementer	59 358	57 124	32 349
3.1.3 Publikum på egen scene/fast arena	51 529	48 289	39 036
3.1.4 Publikum på turneforestillinger i Norge	5 881	7 675	9 888
3.1.5 Publikum i utlandet	1 990	0	0
3.1.6 Publikum på egne produksjoner	62 455	46 529	25 441
3.1.7 Publikum på samproduksjoner	21 362	12 557	21 573
3.1.8 Publikum på mottatte gjestespill	1 023	2 395	2 943

3.1.9 Publikum på forestillinger rettet mot barn og unge	13 682	22 473	18 896
3.1.10 Publikum formidlet gjennom Den kulturelle skolesekken: Grunnskolen	3 925	1 812	1 033
3.1.11 Publikum formidlet gjennom Den kulturelle skolesekken: Videregående skole	920	936	0

Kommentar fra HT: 2012: Publikumstillene er forskjellig fra HT's egne tall. Av 64 245 publikummere var det 10053 på turné inkl forestillinger i utlandet.

Pkt. 3.1.9: Riktig tall for 2012: 19756 og for 2013 23413.

Våre kommentarer påvirker også de grafiske fremstillingene som ble sendt fra departementet.

2.1 Mål 1 : ET PROFESJONELT TILBUD AV TEATER -, OPERA -, DANSEFORESTILLINGER OG ANDRE SCENEKUNSTUTTRYKK OVER HELE LANDET

Hålogaland Teater har i dette tidsrommet presentert et variert tilbud av forestillinger for ulike målgrupper med fokus på profesjonalitet i alle ledd - både foran, på og bak scenen. Forestillingene er produsert i samarbeid med profesjonelle scenekunstnere fra inn - og utland, og kunstnerisk kvalitetssikret av teatersjefen.

Teatret har i denne perioden hatt et jevnt antall egne produksjoner fra 9 til 12. Besøkende totalt har variert fra 64 245 i 2012, 58712 i 2013 og 49 734 i 2014.

Den dramatiske nedgangen i 2014 skyldes blant annet at flere påtenkte prosjekt ble avlyst kort tid i forveien og at forestillingene ikke fikk god nok planleggingshorisont, og til sist ikke traff et så stort publikum som håpet.

I 2012 var visjonen «Vi sprenger grenser». Teatret satset stort i 2012. Store, og svært ulike satsinger preger året. Teatret hadde urfremførelsen av *Alexander den Store*, i samarbeid med hip hop gruppen Undefined der noen av verdens beste dansere innen hip hop ble hentet fra USA, og i Lawrence Malstafs scenografi med et dirrende danse-gulv, skapte en oppsetting som gikk helt nye veier. I samarbeid med Barentskult dro teatret på gjestespill til Arkhangelsk med hovedsceneoppsettingen *Hamlet*. Lille HT hadde også to egenproduksjoner, og teatret hadde fire urpremierer, der tre av dem ble spilt på hovedscenen. Urpremieren fra 2011; *Grensen* reiste rundt i verden med Jo Strømgren company.

Dette året gjorde teatret det største løftet i teatrets historie, *Les Miserables* med 40 profesjonelle aktører av høyeste nivå på scenen. Dette samlet Tromsøs befolkning og satte teatret på kartet som et kulturelt kraftsenter i nord, og trosset det man mente var umulig for et teater av en slik størrelse.

Tilstedeværelse i landsdelen er en hovedpilar i Hålogaland Teaters virksomhet. I 2013 reviderte teatret sin turnéstrategi med mål om å spille på flere steder i Troms og Finnmark. Teatret hadde

turnépremiere i Vadsø med forestillingen *Mistero Buffo* på de faste plassene, for senere på mindre samfunnshus utenfor teatrets ordinære turnéroute. Å reise på turné med større forestillinger ble også gjennomført med *Pippi Langstrømpe*. I 2014 ble også hovedsceneproduksjonen *Jepp* sendt på turne.

Medeas barn hadde forestillinger i Oslo i forbindelse med Ibsenfestivalen. *Grunnlovsseilas* reiste rundt på 23 ulike steder i Norge i løpet av 2014.

Teatret hadde også i perioden 2012-2014 et stort antall samproduksjoner med hele 41 i perioden 2012 til 2014. Flere av disse var innenfor dans og opera, som *Mannen som stoppa hurtugruta*, *La Boheme* og *Kibergodysséen* (de to sistnevnte i samarbeid med NOSO).

Nevnte omdømmeanalyse fra 2015 viser at teatret vurderes høyt i forhold til kunstnerisk kvalitet og som kulturbygger i nord.

2.2 Mål 2 : HØY KVALITET GJENNOM UTVIKLING OG FORNYELSE

Repertoaret ved Hålogaland Teater hadde et bredt spenn i denne perioden fra klassikere som *Hamlet* og musikaler som *Les Miserable*, fra barneforestillinger som *Pippi* og *Medeas barn*, til smalere forestillinger som *Blikktrommen*, *Hedwig and the angry inch*, *Æ ringe mine brødre* og *Martyrer*.

Teatret har i hele perioden jobbet systematisk for å bringe nye tekster til scenen og ha fokus på fornyelse gjennom innovative prosjekter, form og scenografi. Teatret hadde i perioden 4 uroppføringer pr år samt et økt antall produksjoner av utenlandsk samtidsdramatikk. I 2012 hadde teatret urpremiere på prosjektet *Alexander den Store*, en forestilling som kombinerte ny tekst av Tromsøforfatter Endre Lund Eriksen og en særdeles nyskapende scenografi av Malstaff. Dette året hadde også teatret urpremiere på *Amundsen vs. Nansen* av den amerikanske forskeren Robert Marc Friedman og Norgespremiere på *Gummibaronene* av den israelske dramatiker Hanoch Levin.

I 2013 var det Norgespremiere på *Blikktrommen* basert på en roman av Günter Grass i ny dramatisering av Armin Petras i Jon Tombres særegne regi og nyskrevet musikk av Bel Canto. Denne gangen ga Lawrence Malstaffs scenerom, der publikums blant annet satt i stilas langs veggene, Heddaprisen for beste scenografi. Norgespremiere fikk også *Æ ringe mine brødre* av Jonas Hassen Khemiri som med denne forestillingen ønsket å nå unge innvandrere og sette fokus på hvordan de marginaliseres for sin bakgrunn. Prosjektet var en del av POWER! som rettet seg mot unge mellom 15-18 år.

Teatret har også jobbet for å fornye hvilke tema som berøres på scenen. Queermusicalen *Hedwig and the angry inch* hadde Norgespremiere på Scene Vest og ga publikum innblikk i en kjønnsoperert rockestjernes verden. Denne forestillingen var med på å trekke en nytt publikum til teatret, ikke bare på grunn av tema, men også fordi en lokal artist Per Kristian "Fox" Trollvik spilte hovedrollen. Stand-up-komiker Trine Lise Olsen fra Finnmark traff også et nytt publikum og høstet toppkritiker for sin soloforestilling *Æ har rætt!* skrevet i samarbeid med teatrets dramaturg Tale Næss. Hålogaland Teater ser det som en viktig fornyelsesfaktor å invitere inn nye kunstnere fra landsdelen og lage forestillinger i samarbeid med disse.

Lokal forankring og fornyelse hadde også dramatisering av Cora Sandels *Kranes konditori* og *Jepp*. For sistnevnte fikk teatret en Hedda-nominasjon for beste scenetekst som var skrevet av Ragnar Olsen og Ketil Høegh.

I 2014 hadde teatret Norgespremierer på *Martyrer* av Marius von Mayenburg og *Den uendelige historie* av Michael Ende, sistnevnte med unge skuespillere fra Lille Hålogaland Teater i sentrale roller. En viktig målsetting for teatret har vært å vise nye tekster for barn og unge, noe begge disse forestillingene er gode eksempler på.

Mannen som stoppa hurtigruta i samarbeid med Simone Grøtte hadde også urfremføring i 2014. Den blandet samtidsdans med dokumentarisk lydmateriale (på samisk og norsk) om den samiske mirakelmannen Johan Kaaven. Forestillingen rettet seg i hovedsak til unge, men traff publikummere i alle aldre, både danseinteresserte og vante teatergjengere.

I anledning grunnlovsjubileet hadde teatret urpremiere på *Samfunnshuset* av Jo Strømgren og *Tromsø Re:visited*, sistnevnte et devised prosjekt der hele skuespillerensemblet deltok i skapelsen av teksten som tok for seg byen Tromsøs mytologiske identitet. I begge disse prosjektene ble laget i tett samarbeid med skuespillerne, uten ferdig skrevet manus på forhånd. Å fornye egne produksjonsprosesser er også en sentral del av teatrets utviklingsarbeid.

Teatret har ellers drevet systematisk nyskaping av nye scenetekster. Fra 2013 startet teatret prosjektet *ArtLab* sammen med RadArt og Dramatikkens Hus. Målet var utvikling og fornyelse av sceniske uttrykk, og gjennom verksteder jobbe frem nye scenetekster og forske i nye formspråk. Kunstnere med base i nord kunne søke med utviklingsprosjekter og fikk honorar, samt muligheter til å samarbeide med teatrets verksteder.

Prosjektet resulterte i perioden 2013-2014 i over 15 verksteder som alle hadde gratis visninger. Flere av disse prosjektene har senere blitt en del av Hålogaland Teaters repertoar, eller blitt realisert andre steder. Eksempler på dette presenteres senere. Det høye antallet produksjoner av norsk samtidsdramatik i denne perioden er blant annet knyttet til dette prosjektet.

Teatret har, som tidligere nevnt, vist en bred satsning på forestillinger rettet mot barn og unge. Antallet publikum på slike forestillinger har ligget rundt 20.000 som tilsvarer ca 35 % av det totale publikummet. Målet med satsningen har vært å løfte frem barneperspektivet i tolkningen av tekster samt presentere nytt materiale for publikum og utvikle de unges delaktighet.

I 2013 startet teatret ungdomsprosjektet POWER! som hadde som formål å knytte ungdom i alderen 15-18 år tettere til teatret. Forestillinger som *Æ ringe mine brødre* og *Martyrer* ble knyttet til prosjektet, og skuespillere deltok i workshop blant annet ved Nordkapp videregående skole i Honningsvåg og Breivika videregående i Tromsø. Trine Lise Olsen gjorde en egen versjon av *Æ har rætt!* i 2013 for klasserom som var på turne med DKS dette året med fokus på at det var 100 år siden kvinner i Norge fikk stemmerett.

Lille HT har siden 2010 har gjort egne produksjoner i samarbeid med profesjonelle scenekunstnere. Målet med dette har vært å fornye synet på barn som aktører på scenen.

I 2013 gjorde Lille HT *Medeas barn*, et stykke om barn som opplever skilsmisse skrevet for voksne skuespillere, men ble nå for første gang spilt av barn. Forestillingen fikk mye oppmerksomhet og ble invitert til Ibsenfestivalen i 2014. Lille HT gjorde både i 2012 og 2013 juleforestillingen *Virginia og julenissen*.

Aktører fra Lille HT har også spilt roller i teatrets voksne produksjoner som *Kranes konditori* i 2013 og *Den uendelige historie* i 2014. Sistnevnte ble Hedda-nominert for beste barne- og ungdomsforestilling. Denne satsningen på Lille HT mener teatret har fornyet publikums bilde av barneteater og bidratt til en utvikling av nye skuespillertalent.

Teatret har også samarbeidet med DUS - Den unge scenen, og bistår unge teatergrupper i hele landsdelen i arbeidet med nye tekster. Teatret er vertskap for festivalen i Tromsø og opplever stor interesse rundt dette.

Hålogaland Teater har i mange år utviklet pedagogisk opplegg til forestillinger som meldes inn til Den Kulturelle skolesekken. Fra 2013 ble det bestemt at hefter med oppgaver til for- og etterarbeid skulle utarbeides til samtlige av våre produksjoner. På den måten har teatret kunne tilbydd et helhetlig opplegg til skolene også ved direkte salg. Responsen fra skolene har vært utelukkende positiv, og vi opplever at denne ekstra servicen i enkelte tilfeller er avgjørende for om skolene prioriterer teater inn som del av undervisningen. På enkelte forestillinger har vi også tilbydd førsnakk/ettersnakk slik at elever og lærere får samtale med skuespillerne om forventninger og teateropplevelsen.

2.3 MÅL 3 : NÅ HELE BEFOLKNINGEN

Hålogaland Teater har som målsetting å nå hele befolkningen i form av et bredt repertoar som i sum når ulike alders - og interessegrupper i samfunnet. I tillegg er teatret et turnéteater for Troms og Finnmark, og har som oppdrag å nå innbyggerne i landsdelen.

Målsettingen er å hvert år ha 4 turneer, derav 1 i samarbeid med DKS. Det var 6 turneer inkl 1 DKS i 2012, 3 turneer inkl 1 DKS i 2013 og 4 turneer i 2014.

Da teatret i 2013 reviderte sin turnéstrategi var en av målsettingene å sende ut forestillinger også av større format. I tillegg ønsket teatret å sende ut mindre forestillinger uten behov for fast scenerigg slik at teatret kunne besøke flere steder. Dette for å kunne gi et bredere tilbud også i distriktet.

Det ble derfor lagt opp til flere turnéruter. Teatret har nå egen turnérute for store produksjoner. Denne innebærer også steder i Nordland. Den utvidede turneruta er for forestillinger som kan spilles nesten hvor som helst (i gymsaler, kirker, forsamlingshus). Langs denne ruta er det spesielt lagt til rette for at flere steder i Finnmark får besøk. Teatret har også opprettet en egen kortreist rute som ligger i kjøreavstand til Tromsø slik at en ikke behøver overnatting.

Antallet forestillinger i samarbeid med DKS har derimot vært varierende med 34 i 2012, 67 i 2013 og bare 10 i 2014. Dette varierende tallet skyldes at teatret ikke hvert år har forestillinger på repertoaret som passer til de krav som de fire ulike DKS-kontorene i landsdelen opererer med. Eierne har uttrykt en uro over at teatret ikke systematisk prioriterer DKS, men ser samtidig at de krav som de fire ulike DKS-kontorene i landsdelen opererer med gjør det vanskelig for teatret å planlegge. Teatret er nå i dialog med DKS for å finne løsninger på dette.

Hålogaland Teater mener selv å ha et bredt repertoar som til sammen når hele befolkningen, både fordi det turnerer i så stor grad og fordi det retter seg mot ulike grupperinger. I 2012 gjorde teatret sin største satsning noen sinne ved *Les Miserable*, som trakk store publikumsgrupper fra landsdelen og Norge forøvrig til Tromsø. Gjennom slike satsninger når teatret mange som ikke ellers går i teatret. Den samme pågangen opplevde teatret når det i 2013 spilte sin egen versjon av *Jeppe* med lokale Finn-Arve Sørboe i hovedrollen. Denne forestillinga var tilnærmet utsolgt ved premieren. Det samme skjedde med *Æ har rætt!* som teatret måtte sette opp ekstraforestillinger med hele 3 ganger.

Det er dog ikke til å komme unna at teatret har utfordringer med hvilke forestillinger som selger ute i turneområdet. Her er opplevelsen at kjente navn og titler slår best an, som Kristian Fr. Figschow i *Mistero Buffo*, *Pippi* og *Jeppe*. Mer smale prosjekt som *Martyrer* er vanskelig å sende

på turne da det kommer lite folk. Dilemmaet for et turneteater er at oppdraget er å presentere et bredt repertoar og samtidig ha store inntjeningskrav fra eiere og staten.

Barn og unge er en viktig aldersgruppe for teatret. Da Iren Reppen startet Lille HT i 2010 var filosofien at barna skulle være premissleverandører. Derfor var det viktig at de hadde sine egne produksjoner som kom i tillegg til teatrets andre oppsetninger. Urfremførelsen «Virginia og Julenissen», ble deres første hovedsceneproduksjon. Å bringe byens egen hip hop gruppe Undefined inn i førersetet på *Alexander den Store*, gjorde at ungdom kom i teatret. Samtidig var det viktig å opprettholde tilbudet for de minste, noe som ble gjort gjennom et tett samarbeid med improvisasjonsgruppa *Billig Brus* som jevnlig hadde forestillinger på teatret rundt om på ulike scener. Dette tilbudet er svært populært og billettene rives bort hver gang. *Billig brus* ble også sendt på turné i 2012, noe som var svært vellykket.

I perioden er antall produksjoner rettet mot denne målgruppen høy blant annet gjennom POWER!-prosjektet. Teatret hadde i 2012 7 produksjoner rettet mot barn og unge, i 2013, 9 og i 2014 15. POWER ble dessverre avsluttet i 2014 da det ble for ressurskrevende for teatrets apparat å følge det opp.

I 2014 startet teatret et konsept på utvalgte lørdager kalt *Suppeteater* i teatrets foaje. Målet var å nå den eldre delen av befolkningen. Det ble servert suppe samtidig som det var mulighet for lett musikalsk underholdning. Tilbudet har blitt veldig godt mottatt, ikke bare fra de eldre, og har nå blitt en del av teatrets faste tilbud.

Andre gode erfaringer for å nå bredt ut er *Musikalske julegaver* i 2014 og festivalen *EuroNation* om den europeiske finanskrisen. Begge eksempler på konsepter som når andre grupper enn de som vanligvis besøker teatret.

Teatret har også hatt forestillinger som har dratt på turne utenfor Nord-Norge. I 2012 besøkte *Hamlet* teatret i Arkhangelsk. Danseforestillingen *Grensen* fra samme år ble produsert i samarbeid med Jo Strømgren Kompani og har besøkt mange land. *Medeas barn* besøkte Ibsenfestivalen i 2014 mens suksessforestillingen *Æ har rætt!* har vært på lengre turne rundt om i landet og har vært spilt på både Chat Noir og Latter i Oslo. *Mannen som stoppa hurtigruta* (2014) er en del av Scenekunstbrukets katalog og har blitt spilt andre steder i Norge. Ellers har teatret ved flere anledninger besøkt Svalbard med både *Gutten og gullfuglen* i 2012 og *Æ har rætt!* i 2014. *Kibergodysséen* i samarbeid med NOSO og Festspillene er spilt både i Bodø, Harstad og Vardø, og skal i 2016 besøke Murmansk.

2.4 MÅL 4 : STØRRE MANGFOLD

2.4.1 HVILKE MÅLGRUPPER, HVILKE INKLUDERINGS - MANGFOLDSPERSPEKTIV ER SÆRLIG AKTUELLE - PUBLIKUMSMESSIG OG KUNSTNERISK?

Hålogaland Teater jobber kontinuerlig med å bedre mangfoldet blant publikum og hvilke tema som presenteres fra scenen. Dette gjennom et spesielt fokus på marginaliserte grupper i samfunnet som virker utenfor normen.

Teatret virker i et multikulturelt område, og har som andre teatre utfordringer med å nå publikum med annen bakgrunn. I 2013 gjorde teatret et satsning med forestillingen *Æ ringe mine brødre* av den svensk-tunisisk dramatiker Jonas Hassen Khemiri der en gruppe ungdommer med etnisk bakgrunn var referansepublikum i prosessen. Dette førte til at ungdommene selv fikk et mer personlig forhold til teatret og gjorde det enklere å gå på teater

etterpå. De ble fulgt opp av markedsavdelingen og fikk gode tilbud på andre forestillinger som de kunne ta med venner og familie på.

Kirkens Bymisjon og Voksenopplæringen i Tromsø Kommune har egne lesegrupper for de som har et annet morsmål enn norsk. Disse har teatret hatt et lengre samarbeid med. Hver sesong velger de seg ut stykker vi setter opp som de leser før de besøker teatret. Etter forestillinger har de samtaler med skuespillerne. Dette er en viktig tilnærming både til teater og kultur som oppleves som positivt for begge parter, og som bidrar til å gjøre terskelen lavere.

Samisk kultur og språk er en viktig del av det nord-norske kulturlandskapet. Derfor har teatret undertegnet en samarbeidsavtale med Beavivas Sami Nationaltheater. Det innebærer blant annet at Beavivas Sami Nationaltheater har fast gjestespillscene på HT, så fremt det passer i planene. Det innebærer også samarbeid om utvikling av ny norsk dramatik.

I tillegg har teatret et godt samarbeid med enkeltkunstnere med samisk bakgrunn. *Mannen som stoppa hurtigruta* er produsert sammen med koreograf Simone Grøtte fra Lakselv. Hun er selv samisk og forestillinga tok utgangspunkt i en samisk noaide (mirakelmann). I forestillinga ble det brukt både samisk og norsk språk. Det samme i forestillingen *Æ har rætt!* av Trine Lise Olsen som har samisk bakgrunn. Disse to forestillingene ble sendt ut på turne sammen. Dette gjorde at de dro veksel på hverandres publikum, og sammen markerte en sterk samisk tilstedeværelse i scenekunsten i nord.

Teatret har i perioden 2013-2016 hatt fokus på queer-perspektiv blant annet gjennom *Hedwig and the angry inch*, *Den sommeren pappa ble homo* og gjennom samarbeid med lokale LHL og Arctic Pride. Kvinneperspektivet har også hatt særlig fokus med *Kranes konditori*, *Æ har rætt!* og *Pippi* i 2013 og *Mannen som stoppa hurtigruta* og *Mamma Heks* i 2015.

Hålogaland Teater får ofte henvendelser fra organisasjoner og foreninger som jobber med integrering, mangfold og vanskeligstilte. Disse organisasjonene ønsker å kunne tilby sine brukere kulturopplevelser og sosial trening, men har ofte ikke råd til å kjøpe teaterbilletter. Som del av teatrets samfunnsansvar ble det høsten 2015 bestemt at det skulle inngås formelle avtaler med 5 ulike organisasjoner. Disse ble valgt ut på grunnlag av tidligere henvendelser. Avtalen gir organisasjonen et gitt antall fribilletter per sesong, samt et tilbud på kjøp av billetter ut over dette. For 2016 er det nå inngått avtaler med Bymisjonens ILAG-prosjekt, Kirkens Sosialtjeneste (Huset), Kafé X, Vardesenteret (UNN og Kreftforeningen) og Kulturavdelingen UNN.

2.4.2 HVILKE STRATEGIER, PLANER OG TILTAK HADDE TEATRET FOR INKLUDERING OG STØRRE MANGFOLD FOR ÅRENE 2012 TIL OG MED 2014? HVILKEN ROLLE SPILTE STYRET?

Styret har vedtatt en egen strategi for kulturelt mangfold og likestilling.

Den har 2 målsettinger :

- HT skal ha et mangfoldig arbeidsmiljø som er i tråd med teatrets hovedmålsetting om å levere forestillinger av høy kunstnerisk kvalitet, samt være en attraktiv arbeidsplass, gjør at vi både beholder og er i stand til å rekruttere de beste ansatte uavhengig av kjønn, etnisitet, religion, funksjonsevne eller alder.
- HT skal være et teater som er tilgjengelig for alle, uavhengig av kjønn, etnisitet, funksjonsevne eller alder.

En bred sammensatt gruppe utarbeidet strategien som ble vedtatt av styret. Det bidro til å skape bevissthet rundt programmering og rekruttering. Når det gjelder ulike tiltak knyttet til denne strategien, så vises til pkt. 2.4.1 over.

2.4.3 : KJØNNBALANSE. TEATRET BES ANALYSERE OG VURDERE UTVIKLINGEN.

- 2012 : 60 % menn både i kunstnerisk team og øvrig personale.
- 2013 : 50 % menn i kunstnerisk team og 56 % menn blant de øvrige.
- 2014 : 57 % menn i kunstnerisk team og 60 % menn blant øvrige.

Hålogaland Teater etterstreber likestilling mellom kjønn både på scenen, bak scenen og i øvrige personale. Teatrets ledergruppe har i denne perioden bestått av 4 kvinner og en mann, og teatersjefen har siden 2008 vært en kvinne. I sum opplever teatret at det er en jevn fordeling mellom kjønn.

Utviklingen tenderer likevel at de kunstneriske team med regissør i spissen har en overvekt av menn. I siste periode har teatersjefen vært spesielt opptatt av kjønnsproblematikk og har jevnlig vurdert hvordan dette landskapet ser ut. De regissører som er kvinner i Norge har dog en tendens til å være booket i såpass lang tid i forveien at det har vært vanskelig å få dem.

Teatrets kunstneriske leder har også hatt en sterk bevissthet rundt kvinnelige hovedroller og kvinneperspektiv, men erkjenner å ikke ha kommet så langt som en hadde ønsket. Derimot har teatret satset på å dyrke frem flere kvinnelige dramatikere gjennom blant annet *ArtLab*. Da Khio tok inn masterstudenter i 2015 til sin dramatikerutdanning var alle de tre kvinnene som kom inn fra nord og hadde gjort prosjekter på HT.

2.4.4 : ERFARER TEATRET AT DET FINNES FORUTSETNINGER (EKSTERNE/INTERNE) SOM ER AVGJØRENDE FOR MÅLOPPNÅELSE AV MANGFOLD?

Teatret søkte Norsk Kulturråd og Sparebank 1 Nord-Norges Kultur næringsstiftelsen i 2013 om å få en produsent med flerkulturell bakgrunn til en prosjektstilling knyttet til barne- og ungdomssatsningen. Søknaden ble dessverre avslått, selv om teatret hadde en konkret person som ville ha denne jobben.

I tillegg har teatret vært i kontakt med teaterutdanninga på Høgskolen i Nord-Trøndelag som sammen med Det norske teatret (DNT) driver utdanning av skuespillere med flerkulturell bakgrunn i håp om at noen av dem kunne ha praksis i Tromsø. Dette har dessverre ikke gitt noe resultat enda fordi DNT ønsker dem inn i sine egne produksjoner.

Teatret har også vært i kontakt med ulike finansieringskilder for å se på muligheten for å tekste forestillingene på ulike språk, men det finnes ingen midler å søke spesifikt knyttet til dette.

Teatret har dog lyktes med å komme nærmere den samiske delen av befolkningen gjennom samarbeidet med Beavvas og med andre samiske enkeltkunstnere. Det kan også ha med at det i nord har vært et sterkt fokus på å løfte frem slike samarbeid, noe som har gjort det både lønnsomt økonomisk, men ikke minst kulturelt å knytte nære bånd.

2.5 : TEATRET BES BESKRIVE EVENTUELT ANDRE DELER AV VIRKSOMHETEN SOM ER VIKTIGE FOR Å GI ET HELHETLIG BILDE AV VIRKSOMHETENS AKTIVITET OG MÅLOPPNÅELSE.

Lille Hålogaland Teater

Som nevnt innledningsvis startet Lille HT i 2010 med den filosofi at barna skulle være premissleverandører. Kunstnerisk leder Katrine Strøm setter profesjonelle krav til barna og arbeider med dem på lik linje som vanlige skuespillere.

30 barn tas inn hvert andre år basert på arbeidsprøver der fokus er på samarbeidsevne og interesse for teater. Disse forplikter seg til å ha teater som sin fremste fritidsaktivitet da det i produksjonsperioder krever mye av deres tid og oppmerksomhet. De har faste øvinger på teatret hver mandag og er delt inn i 3 ulike grupper etter alder. Det stilles høye krav til disiplin og tilstedeværelse, og alle må hvert annet år bevise motivasjonen for å kunne fortsette.

Tilbudet på Lille HT skiller seg fra øvrige teatertilbud rettet mot barn i Tromsø gjennom de høye kravene som stilles til prestasjoner og tilstedeværelse. En av Hålogaland Teaters hovedmålsettinger er å utvikle teaterkunsten i landsdelen. Ambisjonene med Lille HT er sentrale i denne sammenhengen da det er en viktig rekrutteringsarena for skuespillere og teaterarbeidere i landsdelen.

De hadde bare i 2012 2 egenproduksjoner innenfor begrensede økonomiske rammer. Da Wester ble teatersjef i 2013 ønsket hun å videreutvikle Lille HT som en del av teatrets satsning på barneperspektiv. Dette for å løfte frem de dyktige aktørene, men også for å synliggjøre ovenfor politikere og tilskuddsgivere at Lille HT var verdt øremerkede midler på budsjettet, slik det er på Rogaland Teater.

Visjonen var å sammen med Universitetet i Tromsø starte et nasjonalt utviklingscenter for barne- og ungdomsteater (NUBU). Dette fordi det er mange aktører i byen som har lang erfaring med å lage kunst for og med barn. Både NRK, Kulta, Kulturskolen og Rådstua har sterk kompetanse på området og målet var å samle disse sammen med Lille Hålogaland Teater som base. Søknad om dette prosjektet ble sendt departementet i flere omganger og teatrets ledelse var også i samtaler angående dette.

Planene ble etterhvert lagt på is da det ble ansett som viktigere å få Lille HT sin virksomhet i tydeligere former internt på teatret. Det har tatt tid å finne ut hvordan dette skal drives, og hvor stor del av teatrets øvrige virksomhet de skal involveres i.

De siste årene har de vært svært aktive og vært delaktige i flere store produksjoner på teatret, både i egne forestillinger som *Virginia og julenissen* og *Medeas barn* og forestillinger med "store" HT i *Den uendelige historie* og *Den sommeren pappa ble homo*. Det positive med det er at de unge skuespillerne får utviklet seg og gjort synlig for teatrets publikum, og bidrar kunstnerisk til at forestillingene med barneroller blir troverdige. Samtidig krever det mye av personale og av planlegging. Derfor er teatret avhengig av å sette av egne midler til Lille HT og dermed se på hvordan dette harmonerer i forhold til de øvrige produksjonene.

Turnéteater

Hålogaland Teater har turnéplikt i Troms og Finnmark. Det er lange avstander i landsdelen (jf. Innledningskapitlet), noe som betyr at det er dyrt å sende ut forestillinger. En ordinær turne på de faste spillestedene med en vanlig Scene Øst-forestilling koster rundt 1,0 millioner kroner. Teatret blir hvert år målt av sine eiere hvor ofte det er ute i landsdelen. Dette for å legitimere de midler som brukes til dette. Finnmark Fylkeskommune har ved flere anledninger gitt

tilbakemeldinger på at de ikke opplever at teatret er nok ute i deres område med tanke på hvor mye tilskudd de gir. Derfor har det vært ekstra viktig for teatret å vise tilstedeværelse i disse områdene, noe det har lyktes med. Det er ingen tvil om at dersom reduksjonene fra sentralt hold fortsetter vil det gå ut over turnévirkosomheten.

Som tidligere nevnt, sett fra et kunstnerisk perspektiv, er det noen utfordringer å være et turneteater. På den ene siden forplikter teatret seg til å presentere et repertoar som i sum favner det brede og det smale. På den andre siden er det et faktum at turnestedene søker "sikre" forestillinger for å nå publikum på mindre steder. Da er kjente navn og titler det aller viktigste. *Pippi og Jeppe* er gode eksempler på forestillinger som har vært godt besøkt. Smalere prosjekter er det vanskelig å få solgt og med det taper teatret mye penger siden det i utgangspunktet er dyrt å turnere i Troms og Finnmark. Dette legger etterhvert sterke føringer på det repertoaret en teatersjef skal legge.

En annen utfordring teatret har er samarbeidet med lokale arrangører. Teatret er avhengig av at disse er engasjerte og legger ned et godt arbeid for å sikre publikum til forestillingene lokalt. Bakgrunnen til arrangørene varierer. Noen er knyttet til kulturkontorene rundt i kommunene, andre er ildsjeler mens noen har blitt "pådyttet" dette ansvaret uten å ha noe engasjement i det. Hålogaland Teater er i hovedsak takknemlige for samarbeidet med lokale arrangører, men ser også hvor sårbart dette er og hvor store konsekvenser det kan få for inntjening på turné om ikke disse får markedsført forestillingene nok. Teatret selv har også savnet en kontinuitet i markedsavdelingen for å følge opp forestillinger på turné. Det er et stort og krevende ansvarsområde som strengt tatt er en stilling i seg selv, som teatret dessverre ikke kan ta seg råd til.

Geografi og ressurstilgang

Siden Hålogaland Teater ligger i Tromsø og de aller fleste kunstneriske team har base i Oslo eller i utlandet, må teatret bruke mer penger til reise og opphold enn andre teatre. Teatret har også et lite skuespillerensemble og er avhengig av tilreisende skuespillere som kan være med i forestillinger på teatret.

En måte å spare på er å ansette skuespillere på lenger kontrakter, som gjør at de må sørge for bosted selv. Teatret har også økt antallet nord-norske skuespillere bosatt i Tromsø på produksjonene. Dette har vært en positiv erfaring samtidig som en ikke kommer unna at laget inni mellom må benytte anerkjente skuespillere. Disse har det vært vanskelig å få til Tromsø fordi de har andre oppdrag som filming samtidig i Oslo og at familiesituasjonen krever at de er nært hjemme.

Teatret opplever at det er et attraktivt teater å jobbe på og sterke kunstnere søker seg til teatret med prosjekter.

Bemanning

Hålogaland Teater flyttet inn i nytt bygg november 2005. I forkant av innflytningen ble det i dialog med kulturdepartementet lagt til grunn en ressursramme i forhold til forventet aktivitet. Denne rammen ble utformet av teaterets ledergruppe. Nils Johnson og Jon H. Paulsen var i møter med kulturdepartementet for å redegjøre for bemanningen. Budsjettet ble over en 3-årsperiode gradvis økt. Det endelige budsjettnivået ble nådd i 2008.

Et realistisk mål etter oppnådd nivå på statsbudsjettet for 2009 har vært at det skal være forestillinger på en scene til enhver tid og ca. 4 turneer pr år. Som en tommelfingerregel kan man si at teatret har bemannet opp til at vi kan betjene 3 samtidige produksjoner. Med dette

mener vi for eksempel: en forestilling i prøve, en som spiller og en på turne eller to som spiller en som er i prøve og så videre. Hele organisasjonen er dimensjonert i forhold til dette målet. Målet om 3 produksjoner samtidig er innfridd. Men samtidig har vi avdekket svakheter ved at vi er veldig sårbar ved sykdom som kan forringe kvaliteten over tid.

Når det gjelder spesialkompetanse knyttet til teaterfag (scene, rekvisitt, lys, lyd, kostyme, sminke, inspisier mm.) har teateret god kompetanse. Dette miljøet er derimot ikke så stort i Tromsø. Det er ofte en utfordring for teateret ved langvarig sykdom i hektiske perioder å skaffe gode vikarer. Rekruttering av personer med teaterfag er viktig for teateret og vil bli et satsingsområde fremover, spesielt med tanke på å bevare det faglig høye nivået på teateret i årene fremover.

Dette betyr at det kreves en svært grundig og langsiktig planlegging av produksjonene på teatret, også fordi det skal passe inn i skjema for turne. Det betyr også at det er krevende å kjøre forestillinger i repertoar på flere scener. Teatret har hatt fokus på dette for å se på om en kan øke tilbudet og få mer ut av de forestillingene som har et stort publikum. Dette har vist seg å være vanskelig å få til da det blir stort arbeidspress på enkelte tekniske funksjoner. Det samme gjelder antallet sidearrangement. Det har vist seg å ikke bare "spreng" teatrets indre kapasitet, men også ytre gjennom at teatret konkurrerer med seg selv. Tromsø har i tillegg et bredt kulturtilbud med mange aktører på banen, hvilket gjør at konkurransen om publikum er stor. Teatret har derfor gjort seg noen erfaringer i løpet av 2013-2014 som har vært viktige for å finne den rette produksjonstakten.

Kompleksiteten i disse spørsmålsstillingene legger slik teatersjefen erfarer det noen tydelige føringer for de kunstneriske visjonene, som kan oppleves som begrensende.

Godt samarbeidsklima

Selv om det er mange kulturaktører i Tromsø er samarbeidsklimaet svært godt. Det er naturlig at Hålogaland Teater har en sentral posisjon og et ansvar i forhold til dette.

Teatret samarbeider hvert år med Tromsø Internasjonale Filmfestival (TIFF) og setter av Scene Vest en uke i januar hvert år til visning av film. Like etter TIFF er ferdig er det Nordlysfestival som hvert år holder konserter på teatret. Det samme gjør Operaforeninga som har månedlige Operacafeer på teatret og som når det er Operafestival på høsten legger flere av sine konserter til teatret. Teatret gjør også jevnlig samproduksjoner med NOSO og stiller rekvisitter og kostymelager til rådighet og verksted ved ledig kapasitet.

I anledning grunnlovsjubileet hadde teatret regi og konseptansvar for Grunnlovseilassen, som var et stort samarbeid med mange nord-norske aktører som Norsk Polarinstitutt, Tromsø Museum, Universitetet i Tromsø og Troms Fylkeskommune. Dette prosjektet inspirerte andre aktører i nord til å samarbeide utover de tradisjonelle linjene, og har gjort at teatret har knyttet til seg nye samarbeidspartnere.

Utvikle teaterkunsten i landsdelen

En viktig strategisk målsetting for Hålogaland Teater er å utvikle teaterkunsten i landsdelen. Derfor er det viktig å bygge et sterk scenekunstmiljø, noe som har blitt tydelig i samarbeidet mellom teatret og RadArt. Gjennom ArtLab-samarbeidet har båndene mellom institusjonen og det frie feltet blitt tettere, og klima for fornyelse er vitalt. Det samme gjelder for arbeidet med de unge gjennom DUS og Lille HT er viktige bidragsytere for å utvikle både interesse for scenekunst i landsdelen, men også utvikle kompetanse for fremtiden.

Det er en viktig policy for teatret, å bidra med ressurser, både i form av lokaler, men også av produksjonslokaler og midler til andre scenekunstmiljøer i landsdelen. I mai hvert år arrangerer

RadArt Vårscenefest. Da er det workshops, foredrag og gjestespill i teatret. I en tid hvor de offentlige overføringene blir mindre, vil det kunne ramme teatrets evner og kapasitet til å bidra innenfor det frie feltet innen scenekunsten.

Teatret teknikere bistår også revymiljøer i landsdelen med arbeidet med lys og lyd, og kan være behjelpelig med spesialkompetanse. det samme gjelder for bygging av kulturarenaer. Teatrets tekniske sjef har for eksempel bistått Vardø kommune i byggingen av nytt kulturhus og sittet i Troms Fylkeskommunes utvalg Rom for kunst.

3. MÅL FOR 2015

3.1 MÅL : Å LEGGE TIL RETTE FOR PRODUKSJON, FORMIDLING OG ETTERSØRSEL AV ULIKE SCENEKUNSTUTTRYKK.

2015 var et godt år for Hålogaland Teater, både kunstnerisk og publikumsmessig. Det totale publikumstallet nådde 60 205 ved årets slutt.

	Antall	Antall forestillinger	Antall publikum
Egenproduksjoner	9	201	35644
Samproduksjoner	13	235	22049
Gjestespill	6	17	2562
SUM	28	453	60255

Av totale forestillinger på 453, var 82 på turné. 7945 av totalt 60 255 publikummere var på turné.

Teatret hadde dette året 9 egenproduksjoner, 13 samproduksjoner og 6 gjestespill. 5 forestillinger var på turné, deriblant 1 med DKS. Teatret feiret også 10 år i eget hus dette året med egne arrangementer.

Allsidig repertoar med høy grad av nyskaping

Overordnet tema dette året var *Familien*. Gjennom ulike forestillingen ble de sosiale konstruksjonene og gråsonene knyttet til familielivet satt i fokus.

Repertoaret dette året spente fra konsertforestillingen *Når du kommer dit*, med Kari Bremnes (produsert i samarbeid med Nordland Teater), klassikeren *Hvem er redd for Virginia Woolf?*, familieforestillingen *Trollmannen fra Oz* og *Den sommeren pappa ble homo* til eksperimentforestillingene *2XIbsen* og *Dager under* av Arne Lygre. Året ble avsluttet med musikalsatsningen *I blanke messingen* som ble spilt for fulle hus i Tromsø sammen med Lille HTs *Virginia* og *Julenissen*.

Teatret satset ikke bare på et allsidig repertoar, men også i høy grad på nyskaping, spesielt for det unge publikummet. Jon Tombres innovative versjon av *Trollmannen fra Oz* med Agnete Johnsen i hovedrollen spilte for fulle hus på Scene Vest på senvinteren. Forestillingen utspilte seg i en stor installasjon av Lawrence Malstaff som var utformet som en gedigen oppblåsbar pute som fylte hele scenerommet som skuespillerne kunne gå inni den og vandre oppå. I tillegg var loftet fylt av en spesiell lysinstallasjon som beveget seg i spesielle mønster under forestillingen. Tombre selv hadde destillert den originale fortellingen om Dorothy ned i et

manus som ble som et dikt som Tale Næss skrev nye sangtekster til. Hans Magnus "Snah" Ryan skrev musikken i en atonal form som forsterket det abstrakte universet.

Denne type radikal nyskaping av en klassisk fortelling har vært sentral i Westers periode, spesielt i forhold til barn som er en publikumsgruppe som ofte ikke har tilgang til denne typen kunstuttrykk. En annen forestilling som brøt med det tradisjonelle fortellingen rent tematisk er *Den sommeren pappa ble homo* som teatret spilte på Scene Vest senere samme vår. Den er skrevet av tromsørforfatteren Endre Lund Eriksen og handler om en sønn som bor sammen med pappaen sin som en sommer de er på campingferie forelsker seg i en mann. For mange er denne typen fortellinger kontroversielle selv i dag, men teatret mener å ha et spesielt ansvar for å gå foran og åpne teaterrommet for denne type historier fortalt fra et ungt menneskes synsvinkel.

Petter Næss regisserte forestillingen og tok i bruk filmatiske grep på scenen i form av kjappe klipp mellom scener og iscenesatte drømmebilder. Sammen med scenograf Gjermund Andresen flyttet han også publikum opp på scenen og bygde de inn i det sceniske bildet. Dette skapte en nærhet til publikum som kom veldig tett på den for hovedpersonen Arvidsjaur klamme historien.

Hovedrollene i stykket ble spilt av skuespillere fra Lille HT, noe som ga en viktig autensitet til stoffet og atter en gang viste hvilke enorme skuespillertalent de som deltar der besitter. På tross av tildels kontroversiell tematikk strømmet publikum i alle aldre til denne forestillingen som etterhvert ble utsolgt.

Stykket er forøvrig nominert til Heddaprisen 2016 for beste barne -og ungdomsforestilling og for beste scenografi og kostymedesign.

Med disse forestillingene, og med Kari Bremnes konsertfortelling *Når du kommer dit* og ikke minst musicalen *I blanke messingene* som fylte hovedscenen på høsten, opplevde teatret å trekke mange nye publikummere til teatret. Bremnes trakk de som velger konserter foran teater, og familieforestillingene trakk grupper som sjelden beveger seg inn i teatret mens musikalen traff det brede laget av publikummere som er glad i musikalene.

På våren hadde teatret gleden av å samarbeide med Rebekka Brox Liabø i Rulleramp som laget performanceforestillinga *Snakk for dæ sjø!* om frafall i videregående skole. Hun hadde på forhånd reist rundt i Troms og Finnmark for å intervjuere elever rundt tema og hadde ungdommenes egne tekster som base i forestillingen, der ungdom også var delaktige på scenen. Forestillinga ble spilt i samarbeid med DKS Troms og bragte et nytt publikum til teatret. Liabø lyktes i å skape en ny teaterform i krysspunktet mellom forelesning og performance, og brøytet med dette ny mark for ungdommenes syn av hva teater kan være. Prosjektet har senere vunnet priser og skal på turne i landsdelen i 2016.

Samarbeid med DKS

Slike samarbeidsprosjekt er viktig og inspirerende for Hålogaland Teater, som senere samme år sendte ut danseforestillinga *Mannen som stoppa hurtigruta* på turne med DKS til ungdomsskoler og monologforestillingen *Konflikten* av Torstein Bjørklund, som omhandler den betente Israel-Palestina-konflikten. Denne ble spilt for på både ungdoms - og videregående skoler samt hadde gjestespill ved teatret.

Å utvikle prosjekt som lett kan gå inn i undervisningen har teatret lyktes med dette året. Teatret har også utviklet egne pedagogiske opplegg rundt hver forestilling som dette året har blitt mye benyttet av lærer rundt om. På denne måten håper teatret å knytte tettere bånd med skoleverket for å nå det unge publikummet som ikke går av seg selv i teatret.

Kunstneriske seiere

Den fremste kunstneriske nyvinningen dette året var prosjektet *2XIbsen - Fruen fra Havet møter Lille Eyolf*. Ibsens stykker ble vevet inn i hverandre og spilt samtidig på scenen i et stort hus signert scenograf Dagny Drage Kleiva. På scenen sto et 12 skuespillere og 2 barn som sammen med regissør Anders T. Andersen løftet frem nye perspektiv og formspråk i Ibsens univers. Når stykkene fikk gå parallelt på scenen belyste de punkt i hverandre som ellers kan være vanskelig å få syn på, og en fikk også følelsen av at flere av Ibsens skikkelser er i slekt med hverandre.

Det var en del skepsis til prosjektet i forkant da det virket vanskelig å gjøre et så stort materiale tilgjengelig for publikum og ikke minst selge inn, men takket være en sterk kunstnerisk vilje fra alle involverte i produksjonen ble forestillingen en suksess både publikumsmessig og kunstnerisk. Den banet nye veier for hva teater er både internt og eksternt, og tilbakemeldingene fra publikum var at forestillingen hadde åpnet nye horisonter i dem både for Ibsens tekster, men for teater som kunstform.

Nye veier banet også *Dager under* av Arne Lygre som var et samarbeid mellom Ferske Scener, Beivvas og Hålogaland Teater. Scene Øst ble omgjort til en klaustrofobisk kjeller med innebygde bass-elementer i amfiet som publikum satt i vendt mot hverandre. De kunne bokstavelig talt kjenne uhyggen på kroppen og ha følelsen av å være fanget. Den komplekse teksten og intense scenerommet ga mange publikummere en ny teateropplevelse. Det var første gang Lygre ble spilt i Nord-Norge og tilbakemeldingene fra publikum handlet mye om selve teksten, at den i seg selv var urovekkende i sin form.

Storsatsning

Høstens store satsning var musikalen *I blanke messingen*. Bakgrunnen for å gjøre denne i Nord-Norge er at mange lokalsamfunn har kjent på maktesløsheten av å miste jobb på fiskebruket og senest nå ved gruvene i Kirkenes. Stykket var oversatt til nord-norsk av Ragnar Olsen og hadde en tydelig språkdrakt som var lett å identifisere seg med. Hovedrollene ble spilt av Finn-Arve Sørboe og Jardar Johansen, begge fra Tromsø og med kjente navn i landsdelen. Det ga en lokal tilknytning som var viktig for mange publikummere.

På scenen sto et stort skuespillerensemble med nasjonale og lokale musikalartister sammen med et orkester på 8. Forestillingen trakk fulle hus og fikk gode kritikker.

Vinteren 2016 dro den ut på turne i Nordland, Troms og Finnmark som den største turneen i teatret historie. Takket være økonomisk støtte fra SNN er dette prosjektet mulig å få ut på turne. Nesten alle forestillingene var utsolgte langs turneruta og arrangørene meldte fornøyd tilbake om stor interesse. Å sende ut denne type forestillinger på turne er ikke noe teatret kan gjøre ofte, men det er en viktig del av omdømmebyggingen og for teatrets nærhet til publikum utenfor Tromsø.

Magisk avslutning

Året ble avsluttet med monologen *Et år med magiske tanker* med Guri Johnson i hovedrollen. Den ble spilt på Prøvesalen, et lokale som teatret ønsker å bruke mer. Lokalet tar 60 publikummere og skaper en nær atmosfære som kledde teksten godt. På tross av sterk konkurranse fra de andre forestillingene som ble spilt da på teatret ble monologen godt besøkt.

I samme tidsrom spilte teatret repertoar med *I blanke messingen* og juleforestillingen *Virginia og julenissen* på Scene Vest. Teatret spilte derfor 2 forestillinger som begge var utsolgte på samme kveld. Det ga god selvtillit på slutten av et særdeles godt publikumsår.

Godt turnéår

2015 ble et godt år også på turné. Det ble spilt 82 forestillinger med 7945 publikummere.

Konsertforestillingen med Kari Bremnes ble spilt for fulle hus i hele landsdelen i begynnelsen av året, og takket være et godt samarbeid med Nordland Teater hadde prosjektet en bemanning som gjorde det mulig å spille 2 forestillinger "hjemme" i Tromsø samtidig.

Simone Grøttes danseforestilling *Mannen som stoppa hurtigruta* dro ut på en lengre DKS-turné på ungdomsskoler i Troms og Finnmark på våren mens *Samfunnshuset* av Jo Strømgren, som teatret laget i 2014, ble sendt på en utvidet turne. Flere nye steder fikk besøk av denne forestillingen, blant annet Sørøya og Burfjord i Finnmark. Responsen på dette var positiv, spesielt på Sørøya som kombinerte forestillingen med gratis kaker og loddtrekning.

På høsten dro skuespiller Torstein Bjørklund ut på en kombinert åpen og DKS-turné med *Konflikten*. Denne hadde et godt besøk på skoleforestillingene, mens de åpne forestillingene var mer glisne. Året ble avsluttet med et annet samarbeid med Nordland Teater med forestillinga *Døden og piken*. En av de tre skuespillerne ble byttet ut med en fra HT og spilt på en utvidet turneruta der nye steder som Kjøllefjord fikk besøk.

Teatret fikk noe kritikk av arrangørene denne høsten for å ikke ha et fyldigere tilbud, men siden den kostnadskrevende *I blanke messingen* skulle ut på turné rett over nyttår, valgte teateret å gjøre denne prioriteringen.

Fokus på ny dramatikk

2015 var et viktig år for teatersjefens visjon om å presentere ny dramatikk i form av scenetekster som ikke har blitt spilt før, som enten er en ur - eller norgespremiere. Det gjelder også klassiske tekster der en kunstner av i dag enten gjør en overskriving eller bøker som nydramatiseres, og fremfor alt produksjon av helt ny scenetekst for presenteres underveis i skapelsesprosessen for et publikum i ArtLab.

Dette året var det mange prosjekt med ny dramatikk. Kari Bremnes spesialskev forestillingen *Når du kommer dit* og viste nye sider av seg selv som artist og skuespiller. *Trollmannen fra Oz* var en ny overskriving og *Den sommeren pappa ble homo* av Endre Lund Eriksens bok ble dramatisert av Toril Solvang mens i *2XIbsen* gjorde regissør Anders T. Andersen en overskriving av Ibsens stykker.

Turneforestillingene *Mannen som stoppa hurtigruta* og *Samfunnshuset* var begge nyskrevne prosjekter fra 2014 som dette året møtte publikum på turne. Det samme med *Konflikten*. *Dager under* og *Et år med magiske tanker* var også nye tekster.

I tillegg hadde ArtLab 6 verksteder dette året som alle hadde fokus på utvikling av nye tekster og konsepter. En av dem *Golden Aja* fikk en spennende anmeldelse i tidsskriftet *Kunstkritikk*. Prosjektet var et samarbeid med den samiske forfatter Sigmund Skåden og performance-kunstner Joar Jango som har studert indianernes bygging av casinoer på sine reservater i USA. Inspirert av dette gjorde de om et lite bedehus i Ramfjord (4 mil fra Tromsø) om til et fiktivt samisk casino kalt *Golden Aja*. Det ble satt opp buss fra teatret og publikum kunne allerede der kjøpe pengebonger av samekleddede vertinner.

Prosjektet ble kun vist en gang, men fikk omtale både i NRK og andre media. Et halvt år senere foreslo FrP i Finnmark å bygge nettopp casino i de samiske områdene for at urfolk skal tjene mer penger på sin virksomhet. Kunstprosjektet skal utvikles videre både på Riddu Riddu festvalen og Festspillene i Nord-Norge.

Mangfold i 2015

Hålogaland Teater har et ønske om å gjenspeile samfunnet ved å etterstrebe mangfold i forhold til blant kjønn, klasse og kultur. Dette for at teatret skal være en arena for hele befolkningen, uansett hvilken bakgrunn du har økonomisk og sosialt. Teatret ser det som en viktig oppgave å gi fokus til grupper som bli marginaliserte i samfunnet og ha en bevissthet rundt dette i programmering og i publikumsbygging.

Tromsø er en del av det samiske språkområdet og lever tett på urfolksproblematikk. Derfor er det ekstra viktig å gi fokus til samiske kunstnere. Repertoaret i 2015 har hatt flere samiske aktører og samarbeidspartnere. En skuespiller fra Beivvas var med i *Dager under* og forestillingen hadde bistand fra flere samiske kunstnere. I tillegg var arbeidet med artlaben Golden Aja viktig markering av problematikk knyttet til urfolk og økonomiske interesser.

Gjennomgjestespillet *Konflikten*, som både ble spilt i Tromsø og på turne med DKS, rettet teatret fokus på den betente konflikten mellom israelere og palestinere. Plakatene til denne forestillingen som viser to menn med jødisk og palestinsk bakgrunn som kysser hverandre, skapte kontrovers og ble enkelte plasser revet ned. Tilbakemeldingene på forestillingen var imidlertid gode, spesielt rundt om på skolene som anså den som en viktig historietime.

Teatret har også i en annen Artlab *Piggsveis* jobbet med transseksualitet hos barn i samarbeid med Rimfrost teaterensemble fra Senja.

I 2015 var det 61 % menn i de kunstneriske teamene og rundt 50 % kvinner blant øvrige ansatte. (fra og med 2015 er det nye definisjoner på kunstneriske stillinger)

I arbeidet med publikumsutvikling forsøker teatret alltid å identifisere grupper som kan bidra til et mangfoldig publikum, og som også kan gjøre ikke-brukere til førstegangsbrukere. I 2015 har vi blant annet samarbeidet med og markedsført oss mot frivillige på festivaler, en gruppe som tradisjonelt sett består av folk fra ulike kulturer og bakgrunner. Det frivillige feltet har blant annet blitt invitert til publikumsprøver, samt fått tilbud på ordinære forstillinger. Forstillinger som *Konflikten* og *Den sommeren pappa ble homo* har også gitt oss muligheten til å markedsføre forstillinger til spesifikke grupper med utgangspunkt i tema, hvor førstnevnte henvendte seg spesielt til mennesker som har opplevd konflikten mellom Israel og Palestina, og sistnevnte ble gledelig mottatt i det lokale LLH-miljøet. I 2015 har Hålogaland Teater også hatt enkelte produksjoner med så stor appell (f.eks *Når du kommer dit* og *I blanke messingen*) at vi har fått inn grupper som opplevde teater for første gang.

På KulturNatta 2015 benyttet teatret anledningen til å åpne dørene, og gi en gratis visning av forestillingen *Dager Under*. KulturNatta er et konsept hvor alle kulturaktører byr på gratis opplevelser, og arrangementene tiltrekker seg ofte et publikum som ikke vanligvis benytter seg av kulturtilbud til vanlig. Det var derfor gledelig at forestillingen spilte for full sal denne kvelden.

4. EGENEVALUERING AV KVALITET

4.1 : *VILJE* / HVA VIL DERE MED TEATRET? BESKRIV TEATRETS KUNSTNERISKE VISJONER. HVA ER BESTEMMENDE FOR REPERTOARPROFILEN?

Hålogaland Teater skal gi et variert scenekunsttilbud med høyest mulig kunstnerisk kvalitet for publikum i Troms, Troms og Finnmark.

I 2013 reviderte styret teatrets strategiplan. I forkant var det gjort en grundig prosess med de ansatte som med stort engasjement deltok i å tydeliggjøre teatrets vei fremover. Den nye visjonen for teatret ble at

Hålogaland Teater skal være nær, modig og aktuell.

Dette betyr at publikum skal kjenne nærhet til teatret, at terskelen skal være lav og at teatret skal være en åpen og inkluderende møteplass. Nærheten gjelder også for turné ved at teatret skal være der hvor publikum bor. Modig i kraft av valg av repertoar, i valg av konsepter og aktuell gjennom synlighet i offentligheten og valg av tema for forestillingene.

Historisk bakteppe

Hålogaland Teater startet i 1971 som en frigruppe med sterk sosialistisk agenda med en utbrytergruppe av skuespillere fra Nationalteatret i spissen. Teatret ble styrt gjennom allmannamøte der skuespillere, teknikere og musikere var like delaktige i valg av forestillinger. Teatret ble etterhvert ledende i den nord-norske kulturrevolusjonen på 1970-tallet, og reiste ut til i landsdelen for å lage forestillinger basert på folk liv. En av teatret mest kjent forestillinger *Det er her æ høre tel* (1973) handlet om et fiskevær på Senja som kjempet om å få veiforbindelse. Den kjente sangen *Ellinors vise* var sluttsangen i *Dikt å førbainna løgn* (1976) om en arbeidskonflikt i Bodø der to jenter ble oppsagt fordi de ønsket å organisere seg.

Teatret var på denne tiden sterkt inspirert av Berthold Brecht sine metoder og det første stykket som ble spilt var *Tolvskillingsoperaen*.

Behovet for et eget regionteater i nord var mye koplet til identitet og språk. En ville se verdensdramatikk på sin egen dialekt, og oppleve teater som handlet om mennesker som bodde i nord. Derfor var det en viktig oppgave for teatret den gangen å styrke den nord-norske identiteten og bygge stolthet rundt egen kultur.

På 1990-tallet ble Arthur Arntzen en sentral skikkelse i denne prosessen gjennom forestillinger som *Vett og uvett* (1994) etter tekster av Peter Wessel Zapffe og *Den fordømte nordlendingen* (1996). Hans humor og fortellerform gjorde den nord-norske scenekunsten viden kjent over hele landet. Hålogaland Teater bidro gjennom sine prosjekt til å bygge en kulturell stolthet som siden vært med på å definere teatrets egenart, og løfte det frem som en sentral samfunnsaktør i den nord-norske virkeligheten.

Selv den dag i dag er det rollen som kulturbygger teatret scorer høyest på i sin omdømmeanalyse. Befolkningen i nord har et sterkt eierforhold til teatret og kjenner en stolthet over at det nordnorske språket fortsatt er bærebjelken i de forestillingene teatret gjør.

Nytt kulturelt landskap

Hålogaland Teater er i 2016 en av Nord-Norges største kulturinstitusjoner med base i et moderne signalbygg i Tromsø. Det er lenge siden det ble styrt gjennom allmannamøte og den politiske fargen var avgjørende for repertoaret. Teatret har siden det flyttet inn i nytt hus i 2005

bygd opp en organisasjon, og har fått andre forpliktelser ovenfor myndigheter og eiere enn det hadde tidligere. Det kulturelle landskapet i nord og i verden ser også veldig annerledes ut med mange aktører på banen og store krav til økonomisk inntekt.

Det er fortsatt viktig for Hålogaland Teater å spille forestillingene på nord-norsk, men da strategiplanen ble revidert i 2013 ble punktet om "å fremme nord-norsk identitet" tatt bort da det opplevdes som begrensende i det multikulturelle samfunnet Norge er i dag.

Sterk egenart

Likevel står den nordnorske tilknytningen sterkt. Når teatret i 2012 spilte *Les Miserable* var det avgjørende at denne internasjonale stjernemusikalen ble spilt på nettopp nord-norsk. Det ga en tydelig stolthet. Det samme da teatret gjorde sin egen versjon av *Jeppa på Bjerget* i 2013 og flyttet hele handlingen til Tromsø med en kjent komiker fra byen i hovedrollen. Det samme da *Blodig alvor* av Yasmina Reza ble spilt i 2014. Da ble handlingen lagt til konkrete steder i byen og dermed ble en ellers alvorlig tekst til stor humor på grunn av gjenkjennelseeffekten. En har også merket en tydelig tendens til at lokalt kjente navn drar flere publikummere enn kjente navn som kommer sørfra. Internt på teatret har det blitt stilt spørsmål hvorvidt dette påvirker kvaliteten på forestillingene, noe teatersjefen hele tiden må vurdere. Dilemmaet ligger igjen knyttet til teatrets egen vurdering av kvalitet og publikums og lokale medias vurdering. Teatersjef Nina Wester har skrevet om dette i vedlegget *Kvalitet av ulike kvaliteter*, et essay skrevet på oppdrag av Norsk Kulturråd.

Da teatret i 2015 satte opp musikalen *I blanke messingen*, som utspiller seg i Sheffield, ble valget gjort om å ikke flytte handlingen til et nord-norsk fiskevær fordi det opplevdes viktigere å vise det universelle i denne fortellingen. I noen av de lokale anmeldelsene som kom etterpå var kritikken at handlingen burde vært lagt til nord-norske forhold fordi den var som gjort for det.

Teatret er et regionteater som skal turnere i Troms og i Finnmark. Som beskrevet innledningsvis er det ikke alle forestillinger teatret gjør som fungerer ute på turne og med de sterke inntjeningskravene teatret har må en tenke mer kommersielt på turné. Dette er derfor bestemmende for repertoarprofilen til hver enkelt teatersjef, som på den ene siden skal ivareta breddetilbudet og på den andre sørge for at smalere uttrykk får plass. De kunstneriske visjonene til den til enhver tid sittende teatersjef må forholde seg til disse dilemmaene og finne sin vei gjennom dem.

Profil 2013 - 2016

Teatersjefen har i sitt valg av repertoar hatt visjonen *nær, modig og aktuell* som en sterk ledetråd. Wester har også valgt å la seg inspirere av teatrets politiske fortid som samfunnsaktør og kulturbygger med sterk tilstedeværelse i nord-norske forhold. Hålogaland Teaters ansatte har siden starten hatt en sterk vilje og et stort engasjement for Nord-Norge. Dette har det vært viktig for henne å videreføre.

Teatersjefens profil i årene 2013-2016 har vært basert på følgende 10 punkter.

- Utvikle teateret som en samfunnsaktør
- Sette repertoaret i en tydelig kontekst med overordnet tema som undersøkes hvert år
- Fokus på barn – og unges perspektiv
- Sidearrangementer som skaper omland for forestillingene
- Øke antallet produksjoner og lage teater på flere arenaer, deriblant utvide turneområdet.
- Etterstrebe ny dramatik fra inn - og utland
- Skape møtepunkter med det frie feltet og utvikle en forskningsarena for nye tekster og formspråk
- Prioritere samarbeid med nordnorske kunstnere

- Styrke samarbeidet med andre nord-norske kulturaktører
- Fremme en tydelig feministisk holdning

Disse punktene ble tidlig presentert for de ansatte og har vært ledetråder i arbeidet i kunstnerisk råd. Overskriftene for hvert år valgte teatersjefen ut på forhånd, basert på egne visjoner og tidsånd.

2013 : STEMME

Hvilke stemmer roper høyest og hvilke hører vi knapt?

Hvem lytter vi mest til og hvorfor?

2014 : NASJONSBYGGING

Hvorfor er det viktig å bygge en nasjon og en identitet?

Hvem får plass i prosjektet og ikke?

2015 : FAMILIE

Er familiebegrepet en sosial konstruksjon eller nødvendig trygghet?

Hva betyr det for den enkeltes frihet å leve i en?

2016 : KLASSE

Hvordan påvirker kjønn, etnisitet, religion og økonomi livet til den enkelte? Hvordan kan usynlige samfunnsstrukturer virke undertrykkende?

Samfunnsaktør

Hva menes med dette ordet samfunnsaktør? Da teatret startet i 1971 handlet det om tilstedeværelse av det nordnorske språket på scenen og at skuespillerne laget forestillinger basert på forhold som da var brennende aktuelle for folk i nord. I dag betyr ordet noe annet og teatersjefen har valgt å kople forestillinger og sidearrangement på teatret til aktuelle nasjonale og internasjonale forhold. Eksempel på tema som har vært viktige å løfte frem i perioden 2013-2016 er den økonomiske krisen i Europa, svekkelsen av demokratiske rettigheter i nabolandet Russland, klasseforskjeller knyttet til kjønn og etnisitet, flyktingestrømmen og utfordringer som nordområdene står ovenfor med klima og miljø. I tillegg har teatersjefen engasjert seg gjennom debattinnlegg i aviser og deltakelse i nasjonale debatter, spesielt i tilknytning til feministiske spørsmål.

Målet har vært at teatret skal være et samlingspunkt for demokratiske undersøkelser av kunsten og av spørsmål som rører seg i samfunnet. Teatersjefen selv har en opplevelse av at det er en redsel både innenfor og utenfor institusjonsteatret for at en skal oppleves av publikum som for politisk. Dette kan henge sammen med teatrets fortid som et "raddisteater" som opplevdes ekskluderende for mange.

Målsettingen som å nå breiest mulig ut kan til tider overskygge behovet for å være spesifikk og kompleks. Dette gjelder spesielt det språket som teatret kommuniserer utad i markedsarbeidet. Det generelle oppleves som lettere tilgjengelig. Faren ved denne utviklingen er at teatret mister definisjonsmakten over sitt eget språk og at scenekunsten mister sin egenart. Den blir som en vare på lik linje med alle andre produkter som benytter seg av et kommersielt språk for å nå frem til forbrukeren. Å bære frem et politisk budskap i et slikt landskap oppleves vanskelig da mytologien skapes og at det vil skade teatrets omdømme ved å fronte for tydelige politiske synspunkt.

Teatersjefen selv mener visjonen om å være samfunnsaktør bare delvis har lyktes. Hun hadde ønsket hun hadde kommet mye lengre i synliggjøringen av dette i sin periode.

4.2 : HVORDAN OPPRETTHOLDER OG STYRKER TEATRET ENGASJEMENT INNENFOR TEATRET?

Hålogaland Teater har svært engasjerte medarbeidere i alle deler av organisasjonen. Derfor er det viktig med delaktighet i prosesser på teatret. Da teatret skulle lage en ny strategiplan ble det gjort et grundig arbeid der alle fikk delta, noe som gjorde det lettere etterpå å implementere strategien. Det betyr at de fleste i dag kan si hva som er teatrets overordnede visjon og relatere seg til den.

Utvidet kunstnerisk råd

Det er viktig for ledelsen å velge kunstneriske prosjekter som kan motivere og utfordre medarbeiderne på ulike måter. Å skape eieforhold til prosjektene er viktig. Derfor valgte teatersjefen i 2013 å åpne kunstnerisk råd for alle som ønsket å delta. I rådet satt da alle skuespillerne (de faste og de på lengre kontrakter), en fra markedsavdelingen, to fra teknisk avdeling og en fra administrasjon i tillegg til dramaturg og teatersjef.

Rådet leste stykker både lagt frem av den enkelte rådsmedlem og av teatersjef. Diskusjonene i dette rådet var i starten avgjørende for valg av materiale, men ble over tid utvannet på grunn av behovet for lang planleggingshorisont. Teatersjef og dramaturg opplevde heller ikke at formen på møtene ikke ga de diskusjonene og det engasjementet de var på jakt etter. Tiden strakk ikke til hos de involverte. Tidligere teatersjefer har opplevd det samme. Mye tyder derfor på at kunstnerisk råd bør bestå av noen få dedikerte fra huset og komplementeres med eksterne kunstnere.

Internseminarer og husmøter

Informasjonsbehovet er stort på enhver arbeidsplass. Det er gjort ulike forsøk på å imøtekomme dette på teatret. Fra internseminarer, ukentlige avdelingsmøter, felleslunch/frokost samt møter mellom ledelse og tillitsvalgte.

Teatret har en utfordrende arkitektur ved at det er så lange avstander mellom administrasjon som ligger i 3.etg og produksjonslokalene som ligger i 1.etg, noe som gjør at det er mange i arbeidshverdagen som ikke møter hverandre. Teatret har heller ingen betjent kantine som blir en naturlig møteplass.

I perioden er det avholdt flere internseminarer, hvorav det første var rettet mot teatrets kunstneriske virksomhet og den nye teatersjefens kunstneriske visjoner. Her ble det interessante diskusjoner blant annet rundt den nord-norske tilhørigheten for teatret og den politiske historikken.

Det ble også klart at ansatte ønsket seg flere faste møteplasser for informasjon og oppdatering. Derfor etablerte ledelsen husmøte første fredag i hver måned for å bedre flyten i informasjonen. Dette har bidratt positivt.

Teatret har brukt mye tid på å finne et godt og effektivt planleggingssystem som ivaretar interninformasjonen. Det er nå besluttet at teatret inngår avtale med Theatron.

Kunstnerisk utviklingsarbeid

For å styrke det kunstneriske arbeidet på teatret ønsket teatersjefen å skape en utviklingsarena der aktører fra teatret og scenekunstmiljøet ellers i byen kunne møtes for å utvikle prosjekter og ha lesninger.

I 2013 ble prosjektet ArtLab startet i samarbeid med RadArt og med midler fra Dramatikkens Hus. Det ble satt av en sum med penger også på eget budsjett og tid i lokaler som skulle gå til verksteder for å undersøke egne kunstneriske prosjekter.

I tillegg fikk hver fast ansatte skuespiller tildelt hvert sitt monologprosjekt som skulle stå på repertoaret i inneværende periode. For øvrige ansatte ble det videreført midler å søke på for kursing og studiereiser.

ArtLab-prosjektet har blitt en suksess i form av tettere samarbeid mellom institusjonen og det frie feltet, og det har styrket fokuset på godt forarbeid i den kunstneriske prosessen. Det har også fungert godt som prøverom for prosjekter teatret ønsker å utvikle til eget repertoar. To eksempler er forestillinger som *Mannen som stoppa hurtigruta* og *Vestregata* (2016) som begge startet som en lab i 2013.

Teatrets faste ansatte har i mindre grad benyttet seg av denne arenaen. Dette kan ha sammenheng med at de er opptatt inn i teatrets ordinære produksjoner.

Kunstneriske evalueringer

I 2014 startet teatret med egne kunstneriske evalueringer av produksjonene. På disse inviteres alle på huset til å delta. Med utgangspunkt i Ønskekvistmodellen leder teatersjefen evalueringen basert på ulike fokuspunkter. Se vedlagt skjema. Det er dessverre kun ført punktmessige referat av disse evalueringene så langt. Målet er å finne en måte å sette evalueringene inn i et system og at også kunstnerisk team skal utføre en evaluering, enten sammen med de andre, eller skriftlig på forhånd. Evalueringene har så langt gitt teatersjefen et godt bilde av det kunstneriske arbeidet i produksjonene og gode råd videre i arbeidet.

Målet med evalueringene er å skape et refleksjonsrom rundt teatrets egne kunstneriske praksis. Det kan være vanskelig å snakke om kunst utover det som er basert på smak. Ønsket er at disse evalueringene på sikt skal gi et fordypet språk rundt teatrets kjernevirksomhet som er kunst, og at en skal bli bedre på å se hvilke forhold som må legges til rette for å skape forestillinger av høy kunstnerisk kvalitet.

Avgjørende stikkord for hele organisasjonen har vært god planlegging og langtidshorisonter. Dette gjør det enklere for alle å gjøre en best mulig jobb og utvikle seg videre kunstnerisk. Det er også avgjørende at teatersjef og dramaturg jobber tett på hvert enkelt prosjekt for å kvalitetssikre prosessen og resultatet.

De kunstneriske evalueringene er enda i startgropen og har ikke fått satt seg internt på teatret. De er ikke godt nok dokumentert og det er ikke implementert et system for forbedring. Det er heller ikke satt av nok tid til å gjennomføre dem og hvert enkelt kunstnerisk team må få tid til å skrive sine egne evalueringer i forkant. Det har sjelden fungert da disse reiser videre til neste produksjon og ikke får tid til å bidra med sine refleksjoner.

I tillegg har det vært vanskelig å finne et språk som ivaretar den kompleksitet en kunstnerisk prosess har. Det er lettere å snakke om resultatet og bedømme om det var bra eller dårlig. Ofte kommer det til enkle slutninger som at kom publikum var forestillingen bra, kom de ikke var den dårlig. Erfaringen er også at oppmøte på evalueringene er avhengig av hvor mye suksess de har hatt publikumsmessig. Er det en godt besøkt produksjon, kommer det færre. Er det en produksjon som ikke er like godt besøkt, kommer det flere.

Evnen til å snakke om egen kunstnerisk praksis må derfor forbedres. Det kreves tid og krever muligens at eksterne aktører leder samtalen, og komplementerer med et ytre blikk på produksjonene.

4.3 : HVORDAN OPPRETTHOLDER OG STYRKER TEATRET ENGASJEMENT UTAD?

Hålogaland Teater virker i en by med høyt kulturkonsum og med innbyggere som er engasjerte i teatret sitt. Etter at det nye teaterhuset kom i 2005 er det mange ulike aktører som benytter seg av fasilitetene. Lokalene leies ut til ulike arrangement til bedrifter og private, og det er konserter i regi av kafedriverne Verdensteatret og ulike festivaler. Teatret har fast samarbeidsavtale med Tromsø Jazzklubb og Forfattersentrum som har jevnlig bokbad. I tillegg er det faste Operakafeer i samarbeid med Operaforeninga og konserter med elever fra musikkonservatoriet og Kongsbakken videregående skole. Den kulturelle spaserstokken har også hatt arrangement i kafeen. Når det er TIFF, Nordlysfestival og Vårscenefest er det alltid arrangementer i deres program på teatret.

Hvert år går også 8.mars toget fra sentrum og til teatret, og Amnesty avholder arrangementer på foajeen. Dette bidrar til at mange har et eierforhold til teatret og at det er synlig som er aktiv kulturarena.

Egne arrangement

Barnelørdager og Operakafeer startet i 2010. Gruppen *Billig Brus* ble en populær forestilling for barna i Tromsø. Operakafe ble startet i samarbeid med Operaforeningen i Tromsø og Universitetet i Tromsø. (Musikk-konservatoriet)

Siden 2013 har teatret invitert til Publikumslansering i begynnelsen av januar hvert år. Alle som vil kan da komme på teatrets scener for å se smakebiter av teaters meny for året som kommer og kjøpe billetter til redusert pris. Programmet legges til rette for både barn og voksne, og er gratis for alle.

I tillegg forsøker teatret hvert år å ha en åpen dag hvert år der publikum får se teaterproduksjon fra innsiden. I 2015 ble dette lagt til teaterhusets 10 års-jubileum. Da ble det også arrangert temakvelder og minikabaret knyttet til de ti årene i eget hus.

Teatret har også egne arrangementer knyttet til forestillingene, som Under Lupen der det samtales om tematikk knyttet til de enkelte forestillingene.

Da Nina Wester ble teatersjef ønsket hun å øke antallet sidearrangementer for å gjøre omlandet rundt forestillingene og det overordnede tematikken i repertoaret større. På denne tiden hadde teatret en egen person som jobbet med gjennomføringen av disse, men etterhvert viste det seg at antallet sidearrangement ble for mange og konkurrerte med kjernevirksomheten. Det ble også vanskelig å kvalitetssikre bemanningsmessig. Derfor gikk antallet sidearrangementer drastisk ned fra 2014 til 2015. Prosjektstillingen knytte til sidearrangementer ble også avviklet i samme periode på grunn av manglende økonomi. Teatret valgte da å fokusere på noen faste konsepter som Under Lupen, ArtLab og Suppeteater. Disse er nå godt etablert hos publikum og legges tidlig inn i planleggingshorisonten.

Ulike former for samarbeid

Som tidligere nevnt har teatret mange forskjellige samarbeid med eksterne kulturaktører. Klimaet for dette er godt i Tromsø og det er mange dedikerte aktører på banen. En uke i januar hvert år arrangeres Tromsø Internasjonale Filmfestival (TIFF). Da stenges Scene Vest og lånes ut til festivalen som visningssted. TIFF er en stor happening i byen med stort publikum og mange tilreisende som med dette får et kjennskap til teatret og forestillingene som spilles der. Teatret får også publikumstallene for besøkene på forestillingene på Scene Vest.

Teatret samarbeider også tett med Nord-norsk Opera og Symfoniorkester (NOSO). Dette gjelder konkret i produksjoner hvor teatret gjerne bidrar med bygging av scenografi og utlån av kostyme fra lager. Teatret bistår også med teknisk personell som inspisient og påkleder, så fremt dette er mulig. Dette ble gjort i *La boheme* (2012) og *Kibergodysseen* (2014). Lysdesignere fra teatret har også bistått i produksjoner med NOSO. I 2015 samarbeidet HT og NOSO om å lage en kortreist konsertserie med en skuespiller fra teatret og en strykekvartett som turnerte til steder i kjørevastand til Tromsø. Dette er et konsept med stort potensiale, som det vil bli jobbet mer med.

I samarbeid med frie grupper er det ulike samarbeidsformer som varierer fra gang til gang. Som oftest kommer aktørene inn med egne ideer som allerede er delvis finansiert av eksterne midler, og at de søker en medprodusent på prosjektet i form av lokaliteter og verksteder. Teatret har ved flere tilfeller samarbeidet med Ferske Scener. Da er skuespillere fra teatret også med i tillegg til aktører de leier inn, som komponist og lysdesigner.

Selv om teatret er medprodusenter er det likevel alltid teatersjefen som har det kunstneriske ansvaret og det siste ordet. Dette er befestet i kontrakten som skrives med de enkelte aktørene.

Teatret samarbeider også med Festsjellene i Nord-Norge og viser gjerne forestillinger på festivalen i juni dersom dette er mulig. I tillegg arrangeres det seminarer og kurs.

Teatret samarbeider også tett med dramalinja på Kongsbakken videregående skole. De har ved flere anledninger fått praksis i mindre roller på scenen (*Kranes konditori*, *Kong Lear*) og har også hatt egne skoleproduksjoner på teatret. Skuespillere og regissører er ofte innoim skolen for å samtale rundt eget arbeid, og elever derfra brukes aktivt som referansepublikum på teatret.

Teaterkontakter

Hålogaland Teater har over 1000 teaterkontakter i Tromsø, og ca. 150 i vårt turnédistrikt. Teaterkontaktene er vår ambassadører, og bidrar til å markedsføre teatrets forestillinger i egne miljøer og arbeidsplasser. Til gjengjeld får de rabatterte billetter, eksklusive teaterkontaktkvelder og invitasjon til publikumsprøver.

Teaterkontaktene gir oss også verdifulle tilbakemeldinger, og mange er aktive følgere av Hålogaland Teater på sosiale media. I arbeidet med ny hjemmeside og billettsystem som ble startet høsten 2015 har det vært viktig for teatret å sikre en enda tettere dialog med teaterkontaktene. Nye systemer skal gjøre det lettere for dem å gi tilbakemeldinger, melde seg på publikumsprøver og følge egen historikk. Systemene er på plass og skal implementeres juni 2016.

Samarbeidspartnere lokalt og regionalt

Siden teaterhuset ligger i utkanten av sentrum er det viktig å være synlig inne i bykjernen. Markeds- og informasjonsavdelingen har derfor de siste årene hatt særlig fokus på samarbeid med andre aktører som kan gi oss denne synligheten.

På Tromsø bibliotek og byarkiv har vi fordypningssamtaler knyttet til hver produksjon. Disse har fått tittelen «Teatral matpakke», og er samtaler hvor skuespillerne og andre fra kunstnerisk team snakker rundt en forestilling som spilles. Eksterne samtalepartnere har også blitt invitert inn for å løfte tema og belyse fra andre perspektiver.

Teatret har også hatt samarbeid med blant annet Norsk Forfattersentrum, UiT, Verdensteatret, Tromsø Filmklubb og Studenthuset Driv rundt andre typer arrangementer. MI-avdelingens mål er å ha 1-2 slike arrangementer knyttet til hver produksjon.

For å øke synligheten i sentrum ytterligere inngitt teatret et samarbeid med Nerstranda senter i 2015. Kjøpesenteret som ligger sentralt i byen har over 9.000 medlemmer i din kundeklubb, og lokaler hvor teatret har fått profilere sine forestillinger. Vi har hatt veldig gode samarbeid rundt forestillinger høsten 2015 og fortsetter samarbeidet inn i 2016. Hålogaland Teater har også deltatt på Næringsforeningens «Sentrumslørdager».

Hålogaland Teater har 15 faste arrangører fordelt på Troms og Finnmark. Disse inviteres hvert år til arrangørseminar i Tromsø. Her får de anledning til å se forestillinger eller prøver på stykker som skal på turné, samt få faglig påfyll. Teatret samarbeider nært med arrangørene rundt markedsføring på turné, og er avhengig av deres lokalkunnskap. Sammen identifiserer vi målgrupper, relevante organisasjoner og aktører på hver produksjon. Når reiserute tillater det arrangeres markedsrettede arrangementer eller førsnakk på utvalgte steder.

4.4 : EVNE / HVORDAN KOMMER TEATRETS KUNSTNERISKE VISJONER KONKRET TIL UTTRYKK I REPERTOARET? I DE ENKELTE PRODUKSJONER? I DE ØVRIGE KUNSTNERISKE AKTIVITETER PÅ TEATRET?

Teatrets overordnede visjon om å være *nær, modig og aktuell* ligger innebygd i rytmen det repertoaret som teatersjefen legger. Vekslingen mellom hvilke type forestillinger som spilles på hvilken scene i Tromsø og hvilken som skal på turné, er en viktig del av arbeidet som gjøres tidlig. I tillegg er bredden i repertoaret, summen av ulike målgrupper og type forestilling, viktig å sikre. Teatersjefen gjør dette i ledergruppen tidlig i prosessen før forestillingene besluttes.

Kunstneriske visjoner i praksis

Som tidligere nevnt hadde Nina Wester tydelige visjoner om hva hun ønsket seg da hun ble ansatt ved teatret. De mest sentrale ble satt ned i en 10-punkts liste presentert for styret og de ansatte da hun ble tilsatt. Punktene er fordypet herunder med de forestillinger og tiltak som har blitt gjort i praksis.

1. Utvikle teateret som en samfunnsaktør

- Være arena for samfunnsdebatt både i form av aktualitet i forestillinger og sidearrangement
- Valg av overordnet tema knyttet til Stemmerettsjubileum og Grunnlovsfeiring
- Teatersjef fast spaltist i Nordlys og synlig i samfunnsdebatter
- Tett samarbeid med Amnesty og Kirkens Bymisjon, 8.marskomite
- Ta initiativ til utviklingsprosjekt i nord (NUBU, ArtLab, Grunnlovsseilasen)
- Sidearrangement (Om Russland, om Europas økonomiske krise 2014)
- Lage et eget teatermagasin med definisjonsmakt over eget språk

2. Sette repertoaret i en tydelig kontekst med overordnet tema som undersøkes hvert år

Ved legging av programmet er det et mål at hvert år har sin røde tråd som tydeliggjøres internt og eksternt. Alle internt på teatret skal vite hvorfor hver forestilling gjøres og se den i en sammenheng.

- **2013 Stemmer** : kvinnestemmer i *Kranes konditori* og *Æ har rætt!* queerperspektiv i *Hedwig*, barnas stemme i *Blikktrommen*, *Medeas barn* og *Pippi*, arbeiderens stemme i *Mistero Buffo*, alkoholikeren i *Jepp*, innvandreren i *Æ ringe mine brødre*, den glemte stemmen i *Æ har rætt!*
- **2014 Nasjonabygging** : ekstremisten i *Martyrer*, kunsten og elitens plass nasjonsbygging i *Amadeus*, Norges nasjonale riter og lokaldemokratiet i *Samfunnshuset*, barnas egen nasjon *Fantasia* i *Den uendelige historie*, diktatoren i *Kong Lear*, lokalt

selvbilde i *Tromsø Re:visited*, kvinnens revolusjon i *Mamma Heks* og den familieære nasjonens oppløsning i *Blodig alvor*.

- **2015 Familien** : en personlig fortelling om oppvekst i nord i *Når du kommer dit*, familien som åsted for personlig tragedie i *Hvem er redd for Virginia Woolf?*, det usynlige barnets behov for å finne sin egen vei i *Trollmannen fra Oz*, familieliv utenfor normen i *Den sommeren pappa ble homo*, familiens klamme rammer i *2XIbsen*, familien som åsted for forbrytelser i *Dager under*, om tap av familie i *Et år med magiske tanker*, og kampen for personlig verdighet i *I blanke messing*.

3. Fokus på barn – og unges perspektiv

Antallet produksjoner rettet mot unge ligger mellom 15-18 i perioden 2012 -2014. Her nevnes *Pippi*, *Medeas barn*, *Æ ringe mine brødre*, *Et juleeventyr*, *Martyrer*, *Den uendelige historie*, *Tromsø Re:visited*, *Virginia og julenissen*, *Trollmannen fra Oz*, *Den sommeren pappa ble homo*, *Billig brus*.

I tillegg har vi hatt

- Ungdomsprosjektet POWER!
- Den Unge Scenen (DUS)
- Turneer med DKS
- Satsning på Lille HT
- publikumslanseringer med fokus på barnas opplevelse
- styrkning av pedagogisk materiell
- Barnelørdager

4. Sidearrangementer som skaper omland for forestillingene

- Under Lupen (*hver produksjon*)
- Bokbad (*utvalgte produksjoner i samarbeid med Litteraten*)
- Teatral matpakke (*utvalgte produksjoner i samarbeid med Tromsø bibliotek og byarkiv*)
- Innpass på studentquiz med egen kategori (2015 -)
- Byvandring (*Kranes Konditori*)

5. Øke antallet produksjoner og lage teater på flere arenaer, deriblant utvide turnéområdet

- Totalt antall produksjoner økt fra 30 i 2012 til 39 i 2014. Dette skyldes bl.a. at ArtLab er definert som egne forestillinger. Egne produksjoner økt fra 9 til 12 samt økning i gjestespill og samproduksjoner.
- Revidert turnestrategi i 2013
- *Mistero buffo* den første forestillingen på utvidet turnerute
- *Pippi*, *Jeppe* og *I blanke messing* større produksjoner på turne
- Samarbeid med NOSO Kortreist 2015

6. Etterstrebe ny dramatik fra inn - og utland

- Antallet urfremføringer ligger på 4 pr år.
- Antallet samtidsdramatik økt fra 5 til 16
- Antallet utenlands dramatik 5 i 2013, 2 i 2014.
- Urpremierer : *Nansen og Amundsen*, *Alexander den Store*, *Virginia og julenissen*, *Æ har rætt*, *Jeppe* (nydramatisering), *Mannen som stoppa hurtigruta*, *Samfunnshuset*, *Tromsø Re:visited*, *Den sommeren pappa ble homo*, *Når du kommer dit*, *Snakk for dæ sjøll*, *Kibergodyseen*
- Norgespremierer : *Gummibaronene*, *Blikktrommen*, *Hedwig and the angry inch*, *Æ ringe mine brødre*, *Martyrer*, *Den uendelige historie*

7. Skape møtepunkter med det frie feltet og utvikle en forskningsarena for nye tekster og formspråk

- ArtLab
- Vårscenefest og Scenetekstivalen

8. Prioritere samarbeid med nordnorske kunstnere

- Markant økning i antall nord- norske kunstnere i 2012 60 %
- ArtLab – samarbeid med RadArt

9. Styrke samarbeidet med andre nord-norske kulturaktører

- Samarbeid med TIFF, Nordlysfestivalen, Operafestivalen
- samarbeid med NOSO (Kibergodyseen), Norland Teater, Beiavvas
- Festspillene, seminarer

10. Fremme en tydelig feministisk holdning

- kronikker, synlig feministisk teatersjef
- valg av kvinnelige dramatikere og hovedroller
- queerfeministiske perspektiv i *Hedwig* og *Den sommeren pappa ble homo*
- 8.mars - markering i samarbeid med kommunen på teatret

Repertoaret sett i sin helhet 2013-2016

En viktig visjon for teatersjefen var at forestillingene hvert år skulle speile hverandre og være et ekko i form og tematikk. Et eksempel er den unge guttens perspektiv i *Blikktrommen* speiles i den unge gutten i *Den uendelige historie* og Dorothy i *Oz* er en speiling av både Pippi og viltre Amadeus Mozart. Eller queerperspektivet fra *Hedwig* videreføres i *Den sommeren pappa ble homo*, og Dario Fo sine klasseperspektiv i *Mistero Buffo* møtes igjen i *Mamma Heks*.

Dette er sammenhenger som sannsynligvis ikke er synlige for publikum, men det har vært en indre logikk som har vært viktig i programmeringen for å vise ulike perspektiver i en tematikk. Den mest åpenbare vil være på repertoaret i 2016 når Vestregata har urpremiere med en kvinneskikkelse med tydelig lenke inn i Cora Sandells *Kranes Konditori* fra 2013.

Publikumsperspektivet

Om en spør publikum på Hålogaland Teater vil de si at teatret er kjent for å lage spektakulære scenografier og overraske med ekspressive scenebilder. Derfor har det vært en viktig målsetting å ha et fokus på dette og utfordre det tradisjonelle scene-sal-perspektivet. Dette for å utvide publikums forventninger og bilder av hva teater er.

Eksempler på forestillinger med andre publikumsperspektiver er *Blikktrommen*, der publikum satt på stillaser i høyden på Scene Øst og *Hedwig and the angry inch* der sidescenen ble gjort om til bar før forestillingen ble spilt med publikum sittende mot hverandre langs en catwalk på Scene Vest. Senere samme vår spilte *Kranes konditori* på Scene Øst med publikum sittende i cafeoppsett med skuespillerne midt i og rundt seg. De kunne også bestille mat og drikke som de kunne kose seg med under forestillingen.

I 2014 under *Tromsø Re:visited* deltok publikum selv i forestillingen og satt rundt i rommet på samme nivå som skuespillerne og i 2015 ble *Den sommeren pappa ble homo* spilt med alle publikummerne oppe på hovedscenen.

Takket være god planlegging, og en kompetanse med nytenkning fra teknisk stab har det vært mulig å gjøre slike forestillinger.

Synliggjøring av kunstneriske visjoner i markedsarbeidet

Arbeidet med å synliggjøre kunstneriske visjoner og ønsker møter gjerne en annen realitet i møtet med marked - og salgsapparat. Kunstnerne vil en ting, salgsapparatet har behov av noe annet. For Wester var det viktig at disse to leirene jobbet tettere sammen da markedsarbeidet og kommunikasjonen med publikum var en viktig del av hennes kunstneriske visjon. Spesielt viktig var det å ha en bevissthet rundt hvilket språk man kommuniserer da det tenderer til å bli for generelt fordi teaterkunst ansees være så komplekst. Teatersjefen ønsket å se spesielt på dette, på hvordan repertoaret som helhet ble presentert for publikum og hvordan rollen som samfunnsaktør ble tydeliggjort i kommunikasjonen. Det viktige var at definisjonsmakten over det som ble formidlet ut lå hos teatret.

En sentral del i dette var å produsere et teatermagasin som både presenterte forestillingene og som gikk i dybden på ulike tema. Teatersjefen møtte en del motstand på dette da markedsavdelingen fryktet at teatret gjennom dette ville virke for elitistisk og ekskluderende. Magasinet ble likevel produsert og distribuert til alle husstander i Tromsø vår og høst 2013. Det ble produsert med hjelp av eksterne krefter med teatersjef og dramaturg som redaktører. I 2014 ble ikke dette prioritert på grunn av den økonomiske situasjonen.

I mangel på et magasin har man måtte finne andre arenaer og kanaler for å tilfredsstille de målgruppene som ønsker et dypdykk ned i tematikk og innhold. Dette har vært gjort gjennom arrangementer i samarbeid med eksterne aktører (se «Samarbeidspartnere lokalt og regionalt»), programtekster og fordypning på web. Det er verdt å merke seg at teatrets hjemmeside har vært langt fra optimal for å oppnå den kommunikasjonen med publikum som en ønsker.

Teatersjefens opplevelse er at disse kanalene ikke var gode nok for å løfte frem helhetlige repertoartanker eller spesifikke problemstillinger knyttet til forestillinger. Dermed oppleves markeds materialet for generelt og at de overordnede kunstneriske visjonene druknet i breddetenkningen. Det gjorde det videre vanskelig å fronte rollen som samfunnsaktør. Teatersjefen ble i starten også rådet til å ikke fronte for tydelige politiske synspunkter, spesielt knyttet til feminisme, da dette kunne oppleves ekskluderende for enkelte grupper.

Skjæringspunktet mellom kunsten og marked har derfor vært en utfordring for sittende teatersjef og avdelingen selv har nok opplevd samarbeidet som konfliktfylt i perioder. Avdelingen har dessuten fått lide under store utskiftninger og omorganiseringer, og har ikke hatt gode nok rammer til å jobbe optimalt. I tillegg har det vært stor arbeidsmengde på teatret.

Utover dette skal markedsarbeidet i tråd med overordnet strategi og teatrets markedsstrategi nå ut bredt ut til publikum nå bredt, samtidig som de ivaretar et tilbud til de som ønsker mer enn selve teateropplevelsen. Det skal sikres gjennom videreutvikling av nåværende og nye arenaer, og samarbeidspartnere.

4.5 : HVORDAN JOBBER TEATRET KUNSTNERISK?

Teatret jobber kunstnerisk på så mange ulike plan samtidig, på ulike deler i prosessen. Selv om de ansatte har svært ulike funksjoner er det tydelig på Hålogaland Teater at alle er viktige brikker for at dette arbeidet skal fungere bra. I tillegg er teatrets medarbeidere sveiset sammen i en felles visjon om å lage teater av høyest mulig kvalitet for det nord-norske publikummet. Lojaliteten og kjærligheten til landsdelen er tydelig ved teatret, og alle vil yte sitt ytterste på hver produksjon.

Endringer

Da Nina Wester ble teatersjef ønsket hun å øke produksjonstakten og øke antallet sidearrangement. som et ledd i hennes kunstneriske visjon. Dette var huset innstilt på å prøve, mye fordi det selv hadde ønsket å spille forestillinger mer i repertoar.

Overgangen ble stor for mange på teatret, som utløste overtid og som fikk en mer stressende arbeidshverdag. De ansatte opplevde selv at de ikke fikk nok tid til å perfektionere arbeidet sitt og at planleggingen ikke var gjort lang nok tid i forkant. Når det i tillegg kom avlysninger av prosjekter og nye som fort skulle inn, gikk dette utover kvaliteten på arbeidet. Dette ble synliggjort i teatrets medarbeiderundersøkelse i 2014 der disse forholdene kom til syne. Mange ga da uttrykk for at de hadde en stressende hverdag.

På bakgrunn av dette gjorde ledelsen endringer. Antallet sidearrangement ble halvert og antallet produksjoner redusert.

Kommunikasjon med eksterne kunstnere

Teatersjefens kunstneriske visjoner ligger innebakt i hvilke kunstneriske team som velges. Av erfaring er sammensetningen av disse helt nødvendig for et godt kunstnerisk resultat.

2014 var et dårlig publikumsår for teatret med dramatisk nedgang i publikumstall. Det hadde med ulike forhold å gjøre, men en av dem var at teatret skulle gjøre en større jubileumsforestilling knyttet til Grunnlovsjubileet i starten av året. En gruppe dramatikere var invitert sammen med et kunstnerisk team, som teatret kjente godt fra før, til å lage en komedie om Nord-Norges manglende tilstedeværelse på Eidsvoll i 1814.

Etter sommeren i 2013 så teatersjefen at dette arbeidet gikk for langsomt og at teamet ikke samarbeidet godt. Det kunstneriske arbeidet var også på vei i en feil retning, noe som gjorde at hun valgte å utsette prosjektet og la det valgte kunstneriske teamet gjøre en annen oppsetning på samme tidspunktet. Teatret satte da opp *Amadeus*, en forestilling som da bare hadde fått noen få måneder på å forberede seg. Kommunikasjonen med regissør og scenograf var ikke så god som ønsket i denne forestillingen, noe som resulterte i at den ble for langtekkelig og mørk. Teatersjefens visjoner med å sette opp akkurat denne teksten ble ikke videreført inn i teamet.

Det samme skjedde senere samme år da teatret skulle sette opp *Kong Lear*. Regissøren argumenterte sterk for sin bearbeidelse av manuset, som både teatersjef og dramaturg var skeptiske til, men valgte å stole på den anerkjente og erfarne regissøren. Underveis i prosessen tok forestillingen en annen form enn det som først var skissert, og resultatet ble ikke hva en hadde sett for seg. Den fikk dårlig kritikk og dårlig besøk.

Avgjørende valg

Disse erfaringene tydeliggjorde viktigheten av god kommunikasjon med de enkelte kunstneriske teamene, og at valget av dem er helt avgjørende. Teatersjefen kan ha så mye visjoner hun bare vil, men om ikke disse videreføres inn i kunstnerne som skal jobbe på teatret, blir det vanskelig. Samtidig er det viktig at regissørene sammen med teamet får gjennomført sine visjoner med den enkelte forestilling og at teatersjefen skal sensurere eller kontrollere dem. Som teatersjef må en kunne stole på de kunstnerne en har valgt å samarbeide med. Det går som regel bra, men når det går feil får det store konsekvenser.

Etter dette ble ledelsen mer tydelige på å gi tilbakemeldinger på idemøtet. Det er teatersjefens mulighet til å legge noen tydelige føringer på om en ser at konseptet er på vei i en retning en ikke ønsker. I tillegg følges hver enkelt forestilling bedre opp med jevnlig møter og faste midtoppsummeringstreff der både ensemble og regissør deltar. Inspisient og dramaturg er også

viktige temperaturmåler inn i prosjektet og kan fange opp hva som skjer. Disse har teatersjefen nesten daglig kontakt med.

Teatersjefens vetorett

Teatersjefen har ved noen få anledninger gått inn og tatt over produksjonen. Dette er aldri en heldig situasjon å komme i, men noen ganger er det eneste løsning. Da teatret i 2013 gjorde *Kranes konditori* kom skuespillerensemblet i konflikt med regissøren og var på vei til å lage en forestilling som var langt fra det som teatersjefen hadde bestilt. 5 dager før premieren tok derfor teatersjefen over regien og fikk forestillingen i havn.

Noe av det samme skjedde i 2015 da teatret gjorde *Trollmannen fra Oz*. Da var kommunikasjonen internt i teamet dårlig og regissøren hadde ikke god dialog med skuespillerne. Da gikk teatersjefen inn i slutfasen sammen med regissøren for å få den i mål.

Erfaringen er at det er viktig at kunstnerisk leder og dramaturg jobber nært produksjonene. Hålogaland Teater har en størrelse som gjør at dette er overkommelig. Så må en bare erkjenne at kunstneriske prosesser aldri kan styres, uansett hvor mye en forsøker å kvalitetssikre og teatersjefen skal være forsiktig med å overstyre for mye. Teatret må derfor hele tiden etterstrebe å finne den rette balansen i dette. Skuespillerne er sentrale aktørene i denne prosessen.

Det faste skuespillerensemblet

Hålogaland Teater har i dag 5 faste ansatte skuespillere og en musiker. Den eldste gikk dessverre bort i 2015. Ensemblet er veldig dedikerte og engasjerte i teatret og har stor kunnskap om regionen. De har god faglig kunnskap og er dyktige kunstneriske utøvere. De er med på å stake ut teatrets kurs sammen med teatersjef i kunstnerisk råd og ved sin deltakelse i valg av ny teatersjef.

Utfordringen med det faste ensemblet er at de er relativt like i alder og bakgrunn. Derfor har teatersjefen i perioden 2013-2016 hatt flere skuespillere engasjerte på lengre kontrakter. Dette for å få en større base å jobbe med og for å bistå teatersjefen i å bringe visjonene ut i live.

Samarbeidet med skuespillerne er godt og de viser evne til å formidle kunstnernes visjoner på scenen og være lojale til de ulike konseptene som de er en del av. De er også vist tillit til de visjoner teatersjefen har kommet med og gjort sitt for å bidra til å løfte dem.

Det har likevel vært et savn at de ikke deltar mer med egne prosjekter utover de faste forestillingene, og at det er en større bredde i deres kompetanse. Derfor er det viktig å hele tiden kunne komplementere ensemblet med impulser utenifra. Teatret er en attraktiv arbeidsplass for frilansskuespillere så det er aldri noe problem å finne god medspillere.

Å gi ansvar

Det er lenge siden Hålogaland Teater var ledet av et allmannamøte. Likevel ligger det fortsatt et brennende engasjement hos mange ansatte om å være delaktig i flere deler av prosessen, som å bestemme repertoar og politisk linje.

Begge de to teatersjefen som har vært i perioden for denne evalueringen har på hver sin måte forsøkt å legge til rette for større deltakelse både hos skuespillere og annet personell, men få har grepet sjansen til å ta ansvar. Dette kan ha med arbeidsmengde å gjøre. Det kan også ha med teatermytologien å gjøre, at det er teatersjefen som skal bestemme repertoaret og at denne type involvering av de ansatte ikke er mulig i praksis slik forholdene er i dag.

4.6 : HVILKEN KUNSTNERISK, LEDELSES - OG FORMIDLINGS-KOMPETANSE HAR TEATRET?

Når det gjelder kunstnerisk kompetanse så ivaretas dette gjennom ansettelse av teatersjef og teatrets faste skuespillerensemble. Teatret har ingen andre faste kunstneriske stillinger, men hadde i 2010-2012 en dramaturg ansatt i 50 % stilling og i 2013-2015 i 100 % stilling. Disse var tilknyttet teatersjefens åremål.

Hver teatersjef vurderer om en ønsker å ha en dramaturg og/eller kunstnerisk rådgiver med seg. I tillegg rekrutterer teatersjefen kunstnerisk team og skuespillere på åremål/stykkekontrakt. Dette ut fra kvalitet, karakter, kjønn, alder osv.

Som tidligere nevnt besatte man en basisbemanning da teatret flyttet inn i nytt hus i 2005. De to første teatersjefene engasjerte dramaturg pr produksjon. Det betraktes som teatersjefens kunstneriske valg om en ønsker å engasjere dramaturg/kunstnerisk rådgiver på åremål i sin teatersjefsperiode.

Sammensetning av styre er viktig mht til juridisk og næringsmessig kompetanse/nettverk og kunstnerisk ledererfaring. Det forventes at medlemmene kan bistå i det administrative arbeidet der det ikke foreligger spisskompetanse fra før. Nåværende styre har kompetanse innen næringsliv, økonomi, jus og kunstledelse.

Teatrets ledergruppe har til sammen en bred og god kompetanse. Gruppen består av plansjef, produksjonsteknisk sjef, markeds- og informasjonssjef, direktør og teatersjef. Gruppen ivaretar helheten og er en del av kvalitetssikringsarbeidet rundt produksjonene.

Høsten 2016 gjennomføres et lederutviklingsprogram for mellomledere på produksjonsteknisk avdeling. Behovet er oppstått fordi at de er gode faglige ledere, men har ikke tilsvarende erfaring som leder.

Teatrets formidlingskompetanse ivaretas av teatersjef, direktør og markeds- og informasjonsavdeling. Markeds- og informasjonsavdelingen har 4 ansatte. Avdelingen er forholdsvis liten, og oppgavene derfor mange og varierte. Rådgiverne har likevel sine fokusområder som er 1) presse og informasjon, 2) billettsalg og lojalitetskunder 3) gruppe – og skolesalg, samt sosiale media.

4.7 : HVILKE MÅLGRUPPER HAR TEATRET?

Teatrets strategiplan og strategiske hovedmål som sier:

HT skal være tett på publikum og strekke seg etter nye publikumsgrupper

Følgende arbeidsmål til dette målet gjelder:

- årlige publikumsundersøkelser
- omdømmeanalyser
- Nå nye publikumsgrupper
- antall publikummere på 50-60.000 på egne produksjoner
- Tilrettelegge for god turnévirkosomhet
- variert repertoar som i sum når et bredt publikum

- Teatrets markedsstrategi med følgende mål:

Gjennom fokus på publikum skal markedsstrategien legge til rette for å øke besøkstall og omsetning for HT ved å

- 1) Ivareta og legge til rette for vårt publikum
- 2) Formidle produksjoner til eksisterende og nye publikumsgrupper
- 3) Ha en tydelig kommunikasjon og tett dialog med publikum,
- 4) Styrke omdømmet til merkevaren Hålogaland Teater

Teatrets strategiplan sier videre at: ***HT skal nå ut til et bredt publikum i landsdelen, i tillegg til at vi ønsker å nå nye publikumsgrupper***

Dette nås gjennom:

- Å tilby alle som bor i regionen gode teateropplevelser i Tromsø, Troms og Finnmark
- Teatersjefens programmering
- Gjennom repertoaret defineres målgrupper for den enkelte produksjon
- Eksisterende publikum er lojalt og et dedikert kjernepublikum. Jf. Omdømmeundersøkelsen. (Kvinner 35 + med god inntekt og utdannelse)
- Teatrets lojalitetsordning – teaterkontaktene (1000) som er viktige ambassadører for teatret. Redaksjonell omtale, annonsering og sosiale media er viktige kanaler for å nå eksisterende publikum.

Nye målgrupper i perioden.

De siste årene har Hålogaland Teater hatt spesiell fokus på følgende grupper:

- ***Ungdom:*** Fast ungdomspris 15-20 år. Skolebesøk (lærernes planleggingsdager og skoletilbud)
- ***Studenter:*** Avtale med studenthuset Driv, fast samarbeidspartner studentquiz og Oktoberdagen. Esxpo-dagen
- ***Besøkende i Tromsø sentrum:*** samarbeid med butikksentre (synlighet), biblioteket (teatralisk matpakke)

Hålogaland Teater har lenge hatt dårlige verktøy for direkte kommunikasjon med sitt publikum, og relevante målgrupper. Høsten 2015 la teatret nytt billettsystem ut på anbud. Kundedatabase (CRM) er satt som krav til nytt system, slik at teatret blir i stand til å analysere kjøpsmønstre, følge kundeforhistorikk og kommunisere direkte med kundene. Dette vil gjøre oss i mye bedre stand til å identifisere og nå ut til ønskede målgrupper. Det vil også gi oss en oversikt over eksisterende og potensielle publikummere slik at vi kan tilpasse informasjonen disse ulike gruppene.

4.8 : HVORDAN ER SAMMENHENGEN MELLOM AMBISJONENE OG ØKONOMISKE OG FYSISKE RAMMER FOR VIRKSOMHETEN?

Teatret har siden vi flyttet inn i nytt hus kunnet vist publikum spektakulære og interessante forestillinger. Nytt teaterbygg er moderne og bidrar til en effektiv produksjoner.

For å imøtekomme de kunstneriske ambisjonene med de økonomiske rammebetingelsene, er nøkkelen god langtidspanlegging. Når man er tidlig ute får man de beste kunstneriske teamene og skuespillere/musikere. Dette gjelder også vår turnévirksomhet og Den kulturelle skolesekken. Sent planlagte turneer kan føre til opptatte kulturhus i en logistisk geografisk turnérute, og kan føre til unødvendige omveier.

Planlegging er også viktig for sluttresultatet for produksjonene. Erfaringen viser at godt forberedte kunstneriske team er viktig, og jo tidligere manus er ferdige jo bedre er det for tilretteleggingen av produksjonen. Dette bidrar også til bedre markedsarbeid og større forhåndssalg.

Teatret hadde inntil 2015 en egen prosjektansatt som skulle ta seg av sidearrangement og utleie, og bidra til å gjennomføre teatersjefens visjon om et større omland rundt produksjonene. Erfaringene viste fra 2013 til 2014 at teatret ikke hadde tid, lokaler og bemanning til å iverksette alle disse visjonene og at de konkurrerte med andre egne arrangementer. Denne stillingen ble derfor avvirket.

Teatret har siden 2010 hatt store ambisjoner og forventninger til Lille Hålogaland Teater. Vi har i budsjettsøknaden til departementet søkt ekstramidler for å kunne gjennomføre denne satsingen. Så langt har aktiviteten til Lille HT «spist» av bevilgningen som tidligere har gått til voksenproduksjoner. Begeistringen av Lille HT hos ansatte, eiere, politikere og publikum gjør at teatret fortsatt ønsker å prioritere dette arbeidet.

I større produksjoner som krever store budsjett, søker teatret samarbeidspartnere. Dette ble gjort i forbindelse med oppsetning av *Les Misérables* med over 4,8 mill. kroner i sponsorinntekter. Videre gjennom samarbeid med andre teatre/frigrupper eller sponsormidler. Teatret har i 2015 samarbeidet med Nordland teater, Beavvas, Ferske Scener og Rulleramp. Arbeidet med kommersielle samarbeidspartnere har blitt vanskeligere, siden flere næringer sliter med økonomien. Dette er også en nasjonal utfordring.

4.9 : HVILKEN BETYDNING OG RELEVANS HAR TEATRET I EN KUNSTNERISK OG SAMFUNNSMESSIG SAMMENHENG?

Den nevnte omdømmeundersøkelsen teatret fikk gjennomført i 2015 viser at vi har godt omdømme og relevans for innbyggerne i Troms og Finnmark. Blant annet er Hålogaland Teater en viktig kulturbygger for landsdelen gjennom sin originalitet og egenart. Teatret oppleves som nær, modig og aktuell – slik som vår visjon sier vi skal strekke oss etter. Publikum viser stor interesse og engasjement for teatret.

Teatret har siden det flyttet inn i nytt hus i 2005 jobbet for å løfte det kunstneriske ambisjonsnivået og mener å ha lyktes med dette. Publikumstallene og omdømmet til teatret er svært godt, og det er attraktivt for scenekunstnere å arbeide ved teatret. Teatret mener å ha en egenart og at det våger å gå helt egne veier. Dette viser både antallet urpremierer og norgespremierer, og antallet Hedda-nominasjoner til teatret. Teatrets samfunnsengasjement er også tydelig i programmeringen og synligheten i debatter i media.

En kommer ikke unna at teatrets identitet har endret seg mye etter at det flyttet inn i nytt teaterhus. Det gikk fra å være en liten organisasjon til å bli en stor bedrift med store inntjeningskrav. I tillegg skulle det bygges opp nye relasjoner til publikum som skulle lære seg å gå på teater i sørbyen i stede for midt i byen, og flere saler skulle fylles enn før. Det har tatt ti år å bygge de nødvendige indre og ytre behovene for å kunne drive et teaterhus på denne størrelsen. På den veien har muligens byggingen av en indre kunstnerisk identitet blitt mindre synlig, mye fordi mange ansatte kjenner seg lengre unna selve produksjonene og med det investerer de ikke like mye i dem. En kan oppleve seg fremmed i forhold til hva man gjorde tidligere.

Likevel er det ingen tvil om at HT har gjort og gjør produksjoner med høy kunstnerisk kvalitet basert på høye kunstneriske ambisjoner, og opplever ikke at en som regionteater er mindre

aktuell eller ambisiøse enn de store institusjonene. Teatret har heller ikke behov for å sammenlikne seg med teatre for eksempel i Oslo da oppdraget for virksomheten ser helt annerledes ut.

Teatret skal fortsette å utvikle den kunstneriske kompetansen internt og som teatret gjerne skal dele med resten av kunstmiljøet regionalt og nasjonalt. HT skal dyrke egenarten og gjøre helt nye prosjekter som ikke finnes andre steder. Teatret skal samarbeide med ambisiøse og dyktige scenekunstnere, og utvide vårt internasjonale kontaktnett, spesielt knyttet til det arktiske. Det kommer til å bli viktig i årene fremover. Det samme gjelder utviklingen i publikumsarbeidet, som teatret skal videreutvikle gjennom nye kommunikasjonsverktøy og på nye flater. Målet er også å styrke markedsarbeidet med turne.

Teatret vil også være ekstra fokusert på å få til en god planleggingshorisont ved teatret for å sikre hvert enkelt prosjekt maksimalt, og ha enda større fokus på kjernevirksomheten.

4.10 : GJENNOMFØRER TEATRET EGNE PUBLIKUMSUNDERSØKELSER SOM KAN BELYSE MÅLOPPNÅElsen?

Styret ved teatret hadde fokus på publikums- og markedsarbeidet i 2014 og 2015. Dette bl.a. som følge av lave publikumstall i 2014. Styret vedtok i februar 2015 følgende markedsstrategi:

Med utgangspunkt i strategiplanens verdier som tilstedeværelse, raushet, åpenhet og profesjonalitet legges følgende mål og hensikt med markedsarbeidet på Hålogaland Teater:

Mål og hensikt med markedsarbeidet:

Hensikten med markedsarbeidet er å bidra til å tydeliggjøre av hvilken retning og strategi markedsarbeidet skal ta.

Målet med markedsstrategien er gjennom fokus på publikum skal markedsstrategien legge til rette for å øke besøkstall og omsetning for Hålogaland Teater ved å a) ivareta og legge til rette for vårt publikum, b) formidle produksjoner til eksisterende og nye publikumsgrupper og c) ha en tydelig kommunikasjon og tett dialog med publikum 4) styrke omdømmet og merkevaren Hålogaland Teater

Økonomisk mål: Billetinntekter på minst 7 mill. kroner pr år.

Definisjon av teatrets markedsarbeid:

Markedsarbeidet ved teatret skal ivareta teaterkunstens egenart gjennom en tydelig og tett dialog med publikum. Markedsarbeidet skal bygge på en faglig kompetanse innenfor salg og markedsføring.

Strategi:

Målet skal nås gjennom

- Kompetanseheving innen markeds- og informasjonsarbeidet
- Fokus på teatrets kjerneaktiviteter
- Publikumsundersøkelser
- Fokus på merkevarebygging av Hålogaland Teater
- Publikumsutvikling i markedsføringsarbeidet
- Økt forhåndssalg
- Kommunikasjonskanaler for å nå et bredere publikum og forbedre dialogen
- Egen prisstrategi for å nå flere publikumsgrupper
- Oppfølging av omdømmeanalysene

Styret skal gis en årlig rapport om måloppnåelse

For å nå det økonomiske målet på 7 mill. kroner i billettinntekter, må det være et årlig publikumstall på ca 60.000 publikummere.

Gjennom nevnte omdømmeundersøkelsen fikk vi svar på strategiplanens strategiske mål, og ser at vi oppnår mange av målene vi har satt oss. Undersøkelsen gir oss også innsyn i hva vi må jobbe mer med i forhold til vårt publikum

Omdømmeundersøkelsen avdekker blant de mangler vi har visst om – mangel på gode nok verktøy for å identifisere og kommunisere med vårt publikum. Teatret har nå valgt et billettsystem med CRM som skal være et godt hjelpeverktøy til å gjennomføre årlige publikumsundersøkelser. Dette skal sikre at teatret når sine mål og imøtekommer føringer fra staten, og gi oss svar på om de tiltak vi iverksetter gir oss de ønskede resultatene.

Høsten 2015 startet vi et omfattende arbeid rundt utarbeidelse av ny hjemmeside. Denne skal være tilpasset alle plattformer, være intuitiv og salgorientert. Den skal også være bedre egnet til formidling av informasjon om teatret generelt, forestillinger, fordypningsstoff og lignende.

Undersøkelsen viser også et behov for bedre og mer tilpasse informasjon. Dette tar vi med oss videre både i arbeidet med nye strategier, markedsplaner og valg av samarbeidspartnere. Det gir oss også en pekepinn på hvilke områder vi bør prioritere framover – eksempler er sosiale media, regionale informasjonskanaler, relasjonsbygging.

Hålogaland Teater har gjennom deltakelse i NPU's prosjekt MITT PUBLIKUM, samt anskaffelse av nytt system for markedsundersøkelser (SurveyXact) gjort oss bedre rustet til å foreta nye undersøkelser for å sikre at vi beveger oss i rett retning i forhold til de mål vi setter oss. Teatret har som mål å gjennomføre årlige undersøkelser rettet mot spesifikke områder og tema. Videre ønsker vi å foreta større undersøkelser for å følge opp omdømmeundersøkelsen fra 2015. Slike større undersøkelser vil kunne gjøres hvert 4. eller 5. år.

5. Egenvurdering av effektiv ressursutnyttelse

5.1 – Redegjørelse av resultatmålene for årene 2012 - 2014

- 5.1 Sikre god økonomistyring og ressursutnyttelse

Resultatmål 2012-14: Strategisk mål: God virksomhetsstyring.

Teatret har egne strategier for å sikre måloppnåelse som vedtas i styret. Dette danner grunnlag for ledelsens rapportering til styret. Så langt har teatrets strategier innenfor:

- Vedlikehold og utskifting av utstyr
- IT
- HMS
- Turné
- Marked
- Kommersielt samarbeid (sponsorer)
- Kulturelt mangfold

Det gjennomføres årlig en risikovurdering av måloppnåelse som behandles av styret.

Ved utarbeidelse av årsbudsjettet legges til grunn teatersjefens programmering. I tillegg legger strategi for vedlikehold av bygg og utskifting av utstyr føringer på hva som må settes av til vedlikehold og investeringer.

Arbeidet med budsjett starter 1 ½ år i forkant. Hele ledergruppa er involvert i budsjettprosessen for å sikre at alle kostnader og inntekter blir kvalitetssikret. Budsjettansvaret er fordelt på 4 ledere:

- Direktør
- Produksjonsteknisk sjef
- Markeds- og informasjonssjef
- Plansjef

I løpet av året (kvartalsvis) rapporteres forbruk og prognose resten av året.

Ressursutnyttelse i 2012-2014:

Som tidligere nevnt bidrar vårt moderne teaterbygg i seg selv til en effektiv ressursutnyttelse. Det er kort vei mellom verksteder, scener, prøvesal osv.

I planlegging av bemanningen ved innflyttingen i 2005, ble det som tidligere nevnt lagt til grunn en basisbemanning for å produsere forestillinger. Ideen var da å bemanne opp ekstra ved store produksjoner. Målet var minst mulig faste ansatte som samtidig ikke skulle gå på bekostning av viktig spisskompetanse. Tjenester utover teatrets kjerneaktiviteter skulle primært outsources. For eksempel billettsalg, vaskeritjenester, publikumsvaker og kafedrift.

Når det gjelder den kunstneriske bemanningen er det også en viktig balanse mellom faste og engasjerte skuespillere. Programmeringen er styrende for hvilke skuespillere som kan castes. Jo større fast ensemble, dess vanskeligere kan det være å finne roller til alle i løpet av et år.

Det er et mål at de faste skuespillere inngår i de produksjonene som teatersjefen programmerer, og at disse kan brukes mest mulig innenfor arbeidstidsbestemmelsene. Det samme gjelder de som ansettes på lengre kontrakter.

I denne perioden var det et overskudd i 2012 og 2013 samt et planlagt underskudd i 2014. Et planlagt underskudd i 2014 ble begrunnet med at overskuddet i 2013 ble større enn budsjettet.

Egeninntekter: Det har vært et mål for teateret å øke egeninntektene. Styret har også vedtatt en egn kommersiell strategi. I 2012 stod teateret sterkt i landsdelen. Sponsorinntektene har aldri vært høyere, og til tross for at vi kun hadde én oppsetting med en forventet bred publikumsappell, fylte publikum setene også på våre smale urpremierer.

I 2013 og 2015 har teateret mottatt gaver til enkeltproduksjoner, som et bidrag til å reise på turné.

I 2013/2014 ble det forsøkt å øke produksjonstakten. I tillegg ønsket man flere sidearrangementer som Suppeteater, Euronation, ArtLab m.fl.. I 2012 hadde teateret 22 sidearrangement med 15.213 publikummere. I 2014 hadde teateret 55 med 6824 publikummere. Tallene viser at teateret ikke oppnådde flere publikummere ved flere arrangement. Tvert i mot. I analysen og evalueringen i etterkant ble det oppsummert med at teateret i flere sammenhenger konkurrerte med seg selv om det samme publikum og at ikke alle arrangement var like attraktivt for publikum.

Medarbeiderundersøkelsen høsten 2014 viste også høy utslag på stress hos de ansatte som ble sett i sammenheng med mange sidearrangement på teateret. Antallet ble derfor redusert i 2015.

- 5.2 Systematisk egnevaluering av resultater og måloppnåelse i henhold til strategiplan

Styret og ledergruppa på teatret har en årlig gjennomgang av måloppnåelse i strategiplanen. Metoden illustreres under:

**HALOG
ALAND
TEATER**

3. Systemer for oppfølging av mål

Arbeidet med måloppnåelse:

- Årlig sak til styret. Metode:
 - Risikoanalyse i forhold til strategiske hovedmål

Strategisk hovedmål	Risiko	Tiltak	Effekt måles ved

- Hvilke risikoer kan inntreffe for å hindre måloppnåelse?
- Hvilke risikoreducerende tiltak settes inn?
- Hvordan måler vi effekten av tiltakene.

- Eugenevaluering foretas på hver produksjon – både som prosjekt og en egen kunstnerisk evaluering

Gjennom denne «øvelsen» blir ledergruppa gjennom sine diskusjoner bevisstgjort i forhold til om man arbeider i samme retning som strategiplanen. Det er også en viktig rapport til styret som skal vise om daglig ledelse følger opp styrets strategiplan.

- 5.3 God forvaltning av bygningsmasse og teknisk utstyr

Teatret vedtok i forbindelse med flytting inn i eget hus, en strategi for vedlikehold av bygningsmassen og fornyelse av utstyr. Strategien regulerer

- Levetid for utstyrskolonien på ca 55 mill. kroner – grunnlag for nivå på et overskuddsbudsjett til avsetning egenkapital. Årlig rapportering til styret
- Avsetning til vedlikeholdsfond basert på m²-pris i henhold til statsbygg
- Tilstandsrapport i 2011: karakter m +

Teatret fikk ny tilstandsrapport basert på befaring desember 2015. Denne konkluderer med:

«Det har i perioden desember 2015/ januar 2016 blitt gjort en vurdering av Forvaltnings- drifts- og vedlikeholdssystemet til Hålogaland Teater. I hovedsak er installasjoner godt vedlikeholdt, men noe i noe mindre grad selve bygget. Det er avsatt midler til både vedlikehold og langsiktige investeringer vedrørende bygget. Det finnes rutiner og prosedyrer for drift og vedlikehold, men det påpekes at bygget bør følges opp ved hjelp av et FDV-dataprogram. Hålogaland Teater er i en vurderingsfase for FDV-program, men har ikke konkludert med hvilket de skal ta i bruk ennå. Driftsleder har i denne perioden fått utvidet personalansvar og arbeidsoppgaver som krever mye tid i tillegg til driftslederoppgaven. Dette ser ut til å resultere i at vedlikeholdet, spesielt på byggeteknisk side har fått noe mindre fokus enn forrige

4-årsperiode, noe som viser seg i en økende mengde ikke lukkede avvik. Dette gjør at mengden vedlikehold akkumuleres og at bygget på enkelte områder viser antydning til forfall. Det er gjort noen mindre anmerkninger for de ulike fagene (se egne avsnitt) uten at det er avdekket noen alvorlige mangler.»

Som det går frem av rapporten påpekes det manglende FDV-dataprogram. Et FDV-dataprogram er et verktøy for utarbeidelse av et vedlikeholdsprogram som vil ivareta en systematisk vedlikeholdsarbeid i et langsiktig perspektiv. Det har vært gjort forsøk på anskaffelse av dette i flere år. Det vil i løpet av 2016 bli kjøpt inn.

Som det går frem av rapporten er mye av utstyr og viktige funksjonaliteter ivaretatt gjennom serviceavtaler. Dette ivaretar en sikkerhetsmessig, profesjonell og langsiktig bevaring av bygget og utstyret. Driftsleder vil også fremover få mer tid til oppfølgingen av drift, da noen av hans oppgaver vil bli overtatt av andre i organisasjonen.

- 5.4 Bredt og systematisk samarbeid mellom institusjonene

Teatret samarbeider tett med alle scenekunstinstitusjonene i Tromsø og i regionen

- TIFF, Nordlysfestivalen, Kongsbakken vg. skole, Kirken, FINN, Kulta (Kulturskolen), Operaforeningen mfl
- Utenfor regionen: Riksteatret og Nordland teater

Som overfor nevnt har teatret god nytte av et kunstnerisk og økonomisk samarbeid. Dette bidrar til en kostnadsdeling som gir teatrene til å sette opp flere produksjoner og at produksjonen kan nå flere publikummere. Spesielt i 2015, via samarbeid med Nordland Teater, var dette nyttig.

5.2 Ressursutnyttelse i 2015

Teatret har et foreløpig regnskapsmessig underskudd på 0,6 mill. kroner i 2015. Underskuddet skyldes urealisert tap på obligasjonsfond.

Hålogaland Teater har en god økonomisk situasjon med god likviditet og egenkapital. Egenkapitalen pr 31.12.2015 er på 25,4 mill. kr.

Det er avsatt netto 1,2 mill. kr til vedlikeholdsfondet som pr. 31.12. utgjør 11,4 mill.

Styret har hatt en gjennomgang av økonomisk status i forhold til plan for fremtidige investeringer og vedlikehold, kontantbeholdning og årlig økonomisk resultat. Konklusjonen er at det fremover må budsjetteres med overskudd for å sikre likviditet til fremtidige investeringer. Dette vil bli ivaretatt i forbindelse med budsjettet for 2017.

Teatret har hatt 453 forestillinger mot 351 i 2014. I tillegg over 10 000 flere besøkende enn i 2014. Billetinntektene fra 2014 til 2015 er økt med 4 mill. kroner; fra 4,4 til 8,4 mill. kroner.

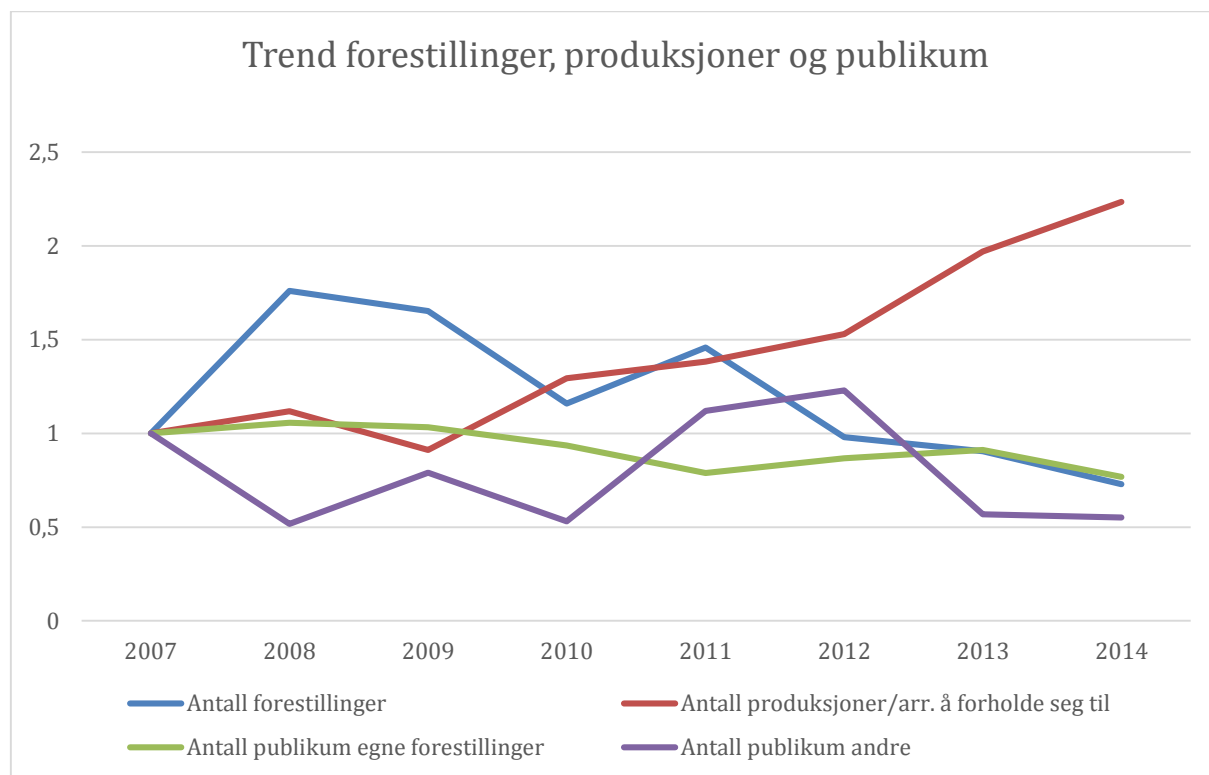
Lønnskostnadene er økt fra 2014-2015 med 4,6 mill. kroner. 1,3 mill skyldes pensjon og 2,5 mill skyldes store kunstneriske team og et høyt antall engasjerte musikere. Resten er lønnsøkning og flere korttidsengasjerte i forbindelse med 10-årsjubileum.

Antall årsverk er i perioden 2013-2015 redusert fra 72 til 71,06 i 2015. Samtidig er antall forestillinger og publikummere økt fra 2013-2015.

Antall publikum økte fra 49734 til 60255.

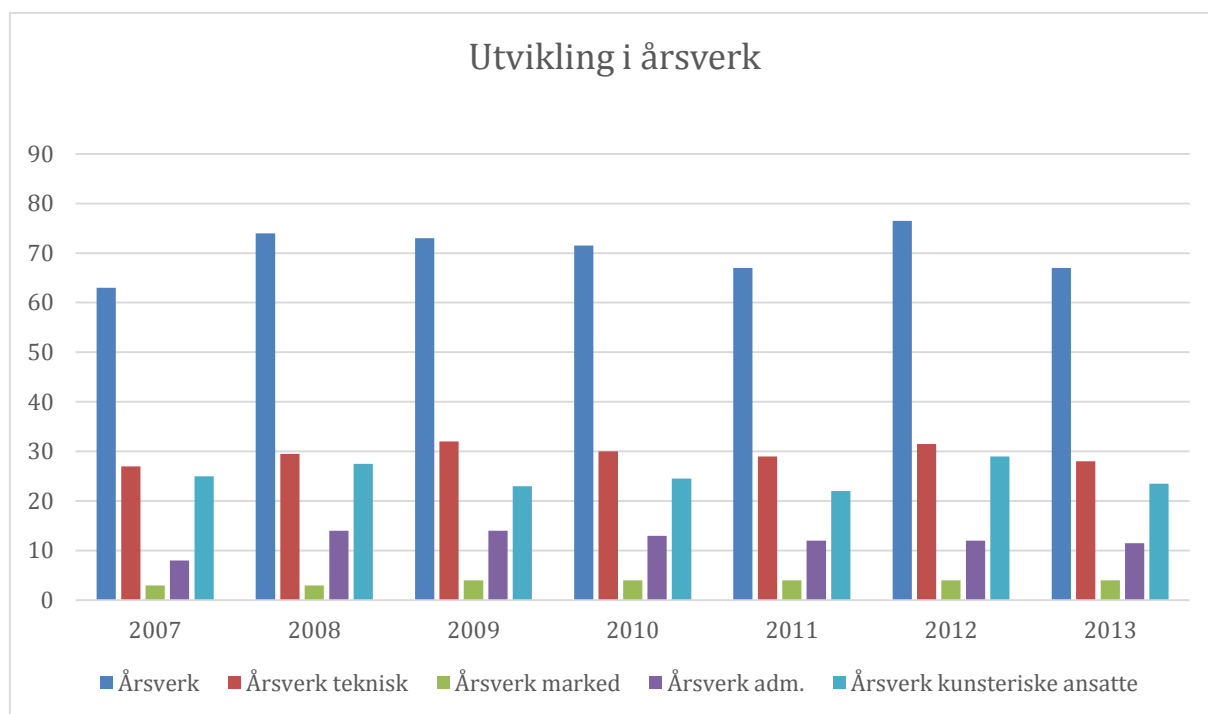
[Redegjør for ressursutnyttelsen i 2015, og gi en vurdering av dette i lys av ressursutnyttelsen tre foregående år.](#)

Stortingets signal om avbyråkratisering ble fulgt opp i en sak til styret ved at administrasjonen i februar 2015 presentere en ressursgjennomgang med utgangspunkt i antall forestillinger og antall publikummere i perioden 2007-2014. Trenden viser at antall produksjoner er økt; spesielt etter 2012, samtidig som antall publikum hadde en nedadgående trend. Se grafisk fremstilling under.

Spesielt i 2014 var det stor forskjell mellom ressursinnsats med antall produksjoner og antall publikum. Det utløste som tidligere nevnt en reduksjon i antall sidearrangementer i 2015. Statistikken for 2015 viser en reduksjon i antall produksjoner og sidearrangement og 10.000 flere publikummere!

I samme periode viste utviklingen i antall årsverk:

2008 var første hele driftsår med full bemanning i nytt bygg. Antall årsverk dette året var 74. Årsaken til at tallet er høyere enn det som ble forutsatt er den store oppsettinga «Chicago» dette året, som også genererte inntekter på sponsorsiden. Etter dette er det stabil bemanning fram til i dag med unntak av 2012 da man satte opp «Les Miserables» som var bemanningskrevende, men som også genererte høye sponsorinntekter.

Verdt å merke seg er at den tekniske bemanningen var på det høyeste i 2009, med 32 årsverk, og på det laveste i 2013 med 28 årsverk. Administrasjonen, utenom markeds- og informasjonsavdelinga er også slankere. Mens det i 2008 og 2009 var 14 årsverk i denne avdelinga, var det kun 11,5 årsverk i 2013. Dette kan skyldes en overgang til direktør samtidig med skifte av teatersjef, som medførte dobbel bemanning på disse områdene en periode.

Styret vedtok i forbindelse med nevnte sak over følgende:

- Ingen nye faste ansettelser i 2015
- Vurdere økte billettpriser i budsjettet for 2016
- Smartere planlegging mellom Scene Vest og Scene Øst-produksjoner med den hensikt å øke billettinntektene og redusere riggekostnadene

Dette vedtaket medførte ekstra fokus på planleggingsarbeidet mellom scenene på teatret, øking av billettprisene i 2016 og 1 stilling mindre fra 2015-2016. Bl.a. økt bevissthet rundt smart planlegging mellom teatrets scener har vist et positivt resultat i 2015.

Teatret har fokus på liten administrasjon hvor flere stillinger må gjøre flere oppgaver. For eksempel en rådgiver innen personal og økonomi.

Teatret har igangsatt en ny ressursgjennomgang som skal behandles i styret i mai 2016. Den har som målsetning å finne tiltak som kan bidra til kostnadsreduksjon og/eller inntektsøkning. Den tar utgangspunkt i teatrets kjerneaktiviteter som er definert fra Stortingets mål for scenekunsten.

5.3 Når, og i hvilke sammenhenger, vurderes hva som vil være god ressursutnyttelse sett i forhold til de målene man arbeider mot? Samlet? For den enkelte produksjon? Diskuteres alternative og mer ressurseffektive produksjonsmåter? Hvordan arbeider styre og ledelse med dette på strategisk nivå?

God ressursutnyttelse vurderes i sin helhet i første omgang i arbeidet med årsbudsjettet. God ressursutnyttelse knyttes til smart planlegging! Beslutning om repertoar over et år i forkant. Sees i sammenheng med

- Rom på teatret (Mål: maksimal utnyttelse)
- Tekniske ressurser
- Faste skuespillere
- Potensielle inntekter (stor og liten scene)
- Målgruppe
- Turné

Styret har satt et publikumsmål på 50-60.000 pr. år som må avspeiles i repertoaret i et budsjettår og som dermed kan påvirke den kunstneriske programmeringen. For å imøtekomme styrets krav er det nødvendig å ha fokus på teatrets største scene (scene Vest med over 300 plasser) som bidrar til høye publikumstall og billettinntekter.

I forkant av hver produksjon gjennomføres rammemøter med regissør og scenograf hvor de ytre rammene for produksjonen gjennomgås. I den sammenheng vurderes disponible skuespillere. Videre avholdes ide-, -skisse og modellmøter som skal sikre realiseringen av scenografien. I denne prosessen vurderes den enkelte produksjon som følges opp ift gjenbruk av materiale, kostymer osv.

Som nevnt over gjennomfører teatret evaluering; både kunstnerisk og teknisk, med det mål å kunne forbedre produksjonsprosessene.

I budsjettprosessen vurderes hver produksjon prøvetidens lengde og omfanget av scenografi. Noen produksjoner er definert med kortere prøvetid som dermed utløser lavere regihonorar. Dette har fungert utmerket på små produksjoner. Til gjengjeld økes prøveperioden i større produksjoner.

Arbeidet med budsjettet starter samtidig som teatersjefen programmerer. Dette betyr 1 1/2 år før de endelige budsjetttrammene foreligger. For å være forberedt til de endelige tallene som ligger i statsbudsjettet, besluttes tidligst mulig de produksjonene som skal være på den største scenen (Scene Vest). Budsjettprosessen og planleggingen ivaretas av hele ledergruppa for dermed å sikre optimal ressursbruk og kvalitet.

Styret behandler budsjettsøknaden til kulturdepartementet på et overordnet nivå i februar året før. Med det starter styrets involvering i budsjettprosessen. Allerede da legger man føringer i det videre arbeidet mht overskudd/underskudd. Styret vedtar det endelige budsjettet i november/desember, hvor en av «kontrollspørsmålene» er budsjettprofilens relevans til strategiplanen.

Som nevnt over har styret bedt om en ny ressursgjennomgang. Et eksempel på hvordan administrasjonen presenterer beslutningsgrunnlaget for kostnadsreducerende/inntektsøkende tiltak er:

Eksempel på vurderinger av god ressursutnyttelse:

Her siteres fra rapporten:

Vi vil i dette punktet forsøke å belyse både kostnadene og inntekspotensialet knyttet til en produksjon. Meningen er å gi et grunnlag for å diskutere hvorvidt vi programmerer teateråret hensiktsmessig, eller om det er grep som kan gjøres for å programmere mer kostnadseffektivt eller øke inntjeningspotensialet vårt.

Selv om billettinntektene utgjør en liten del av de totale inntektene, viser analysen at det er disse som gir oss mye av vårt handlingsrom. Å ha noen utsolgte produksjoner på Scene Vest gir handlingsrom for «smalere» oppsetninger, men dette er selvsagt også et kunstnerisk spørsmål.

Tabellen viser at inntekspotensialet ved forestillinger på Scene Vest er ca. tre ganger større enn på Scene Øst.

Inntekspotensialet Scene Øst vs. Scene Vest	
20 utsolgte forestillinger på Scene Øst	360 000
20 utsolgte forestillinger på Scene Vest	1 240 000

Forutsetninger:

Scene Øst: 120 seter, gjennomsnittlig billettpris kr. 150,-

Scene Vest: 310 seter, gjennomsnittlig billettpris kr. 200,-

Det er sammenheng mellom størrelse på produksjon og kostnader, men det er også mange konstante kostnader uavhengig av produksjonens størrelse, eksempelvis honorarer til kunstneriske team. Det vil si at selv om en stor produksjon koster mer å produsere, gir det større gevinst å ha en stor produksjon og fylle salen, enn en mindre produksjon med færre publikum. For å kunne diskutere dette er det interessant å vite hva det koster å sette opp en forestilling på de to scenene våre:

Kostnader knyttet til produksjoner:

Scene Øst produksjon		Scene Vest Produksjon	
Instruktør	280 000	Instruktør	280 000
Scenografi/kostymedesign	280 000	Scenografi/kostymedesign	280 000
1 ekstern skuespiller	142 500	1 ekstern skuespiller	142 500
Diverse kunstnerisk team	150 000	Diverse kunstnerisk team	200 000
Diett:	50 000	Diett:	55 000
Hotell kunstnerisk team	90 000	Hotell kunstnerisk team	100 000
Overnatting per skuespiller	80 000	Overnatting per skuespiller	80 000
Reiser	85 000	Reiser	90 000
Produksjonskostnader	250 000	Produksjonskostnader	528 000
Overtid	70 000	Overtid	112 500
Marked	120 000	Marked	240 000
Premierfest	20 000	Premierfest	22 000
Sum kostnader	1 617 500	Sum Kostnader	2 130 000
Inntekter	360 000	Inntekter	1 240 000
Sum:	1 257 500	Sum:	890 000

Forutsetninger for regnestykket:

- Alle tall er inkludert sosiale avgifter.
- Lønn per skuespiller skuespiller er kr. 47.500 per måned inkl. sosiale utgifter.
- Diverse kunstnerisk team er lysdesign, suffli, koreografer, oversetter, forfatter, koreograf etc. og er et gjennomsnitt de to siste årene.
- Produksjonskostnader er gjennomsnittlig forbruk i 2014 og 2015.
- Marked er konkrete utgifter knyttet til den enkelte produksjon. I tillegg kommer ikke-målbare utgifter som er del av en større pakke.
- Overtid er gjennomsnitt for produksjonene i 2014 og 2015 inkl. sosiale utgifter.
- Billetinntekter tar utgangspunkt i:
 - Scene Øst:100% belegg, snittpris på kr. 150,-, 20 forestillinger og 120 seter per forestilling.
 - Scene Vest:100% belegg, snittpris på kr. 200,-, 20 forestillinger og 310 seter per forestilling.

Vi ser her at de rene kostnadene for en Scene Øst produksjon er ca. kr. 1,62 millioner. For Scene Vest er tallet ca. kr. 2,13 millioner. Som har vist ovenfor er inntekspotensialet betydelig større på Scene Vest, så vi ser at dersom vi setter inn regnestykket fra inntekspotensialet er nettokostnaden for en Scene Vest produksjon betydelig lavere enn på Scene Øst. Dette viser at publikumssuksesser på Scene Vest gir oss spillerom som Scene Øst ikke gir oss. Det anses derfor som lite aktuelt å spille færre forestillinger på Scene Vest.

Nå gir ikke dette et helt riktig bilde ettersom vi i gjennomsnitt har hatt med fem eksterne skuespillere på Scene Vest produksjoner de siste årene. For Scene Øst er gjennomsnittet også som regnestykket viser, en ekstern skuespiller. Kostnaden for en skuespiller er kr. 232.500,- (tre månedslønner, opphold og kr. 10.000 i reiser). Dette er det samme på begge scener. Ser man for seg at man kutter en produksjon på Scene Øst vil besparelsen altså være ca. kr. 1,2 millioner. Dersom kun interne skuespillere medvirker er produksjonskostnaden kr. 1.02 millioner. Med to eksterne skuespillere er kostnaden kr. 1.49 millioner og med tre eksterne kr. 1.72 millioner. Disse tallene tar utgangspunkt i 100% belegg, hvilket vi vet ikke er alltid er realistisk (gj. snitt belegg for Scene Øst i 2015 er 50%), slik at reell besparelse potensielt kan være høyere. Det kan i tillegg tenkes at overtid for teknikere vil gå ned på øvrige produksjoner, da man får større handlingsrom innenfor gjennomsnittsberegningen. Dette er ikke medtatt i utregningen. La oss så se på muligheten til å spille forestillinger man vet vil ha stor publikumsappell lengre. Mange av de konstante utgiftene påløper som vi har sett i forbindelse med produksjonen av forestillinga, og øker dermed ikke ved forlengelse av spilletiden.

Regneeksempelet under viser effekten av å spille for full Scene Vest i to uker lenger:

To ekstra uker på Scene Vest	
Billetinntekter	620 000
Lønn til skuespillere (5 stk.)	119 000
Overnatting for skuespillere	67 000
Overtid	10 000
Sum	424 000
Pris per skuespiller	37 083

Forutsetninger for regnestykket:

- Lønn per skuespiller er kr,- 47.500 per måned (inkl. sosiale utgifter). I regneeksempelet er det innberegnet fem eksterne skuespillere, som er gjennomsnittet for 2014 og 2015.
- Det er lagt inn to ekstra spilleuker (10 forestillinger). 100% belegg, 310 seter og gjennomsnittspris kr. 200,-.
- Overtid er estimert.

- Eventuelle konflikter og utfordringer i forhold til planlegging er ikke hensyntatt.

Dette regneeksempelet viser en gevinst på kr 424.000,- for to ekstra spilleuker. Dette vil selvsagt avhenge av hvor mange eksterne skuespillere som medvirker. Oversikten under viser hvordan resultatet endrer seg dersom alle andre premisser er like, men vi endrer antall skuespillere.

Gevinst ved ulikt antall skuespillere:

1 ekstern skuespiller	573 000
2 eksterne skuespillere	536 000
3 eksterne skuespillere	499 000
10 eksterne skuespillere	239 000

Å utvide spilleperioden har et usikkerhetsmoment i seg. En beslutning om dette må tas så tidlig at man ikke vet hvordan billettsalget vil være. Det er derfor interessant å synliggjøre hvilken risiko man løper ved å planlegge en lengre spilleperiode. Oversikten under viser resultatet ved ulike publikumsbelegg dersom man spiller en forestilling to uker lenger.

	3 eksterne skuespillere	5 eksterne skuespillere	10 eksterne skuespillere
19,50 %	0		
30 %		0	
50 %	188 750	124 000	
60 %	250 750	186 000	0
70 %	312 750	248 000	53 167
80 %	347 750	310 000	115 167
90 %	436 750	372 000	177 167
100 %	498 750	424 000	239 167

La oss så se for oss et scenario hvor man kutter en gjennomsnittsforestilling på Scene Øst, og har to forestillinger på Scene Vest som hver spiller to uker lengre slik at man ender opp med samme antall forestillinger per år. For Scene Vest-forestillingene ser vi for oss at den ene er har fem eksterne skuespillere og en har 10 eksterne skuespillere. For forestillingen med fem eksterne skuespillere, oppnår vi 60% belegg, og for den med 10 eksterne oppnår vi 90% belegg.

Besparelsen for Scene Øst produksjonen er som vist 1,4 millioner kroner, mens inntjeninga for de ekstra forestillingene er totalt kr. 363.000,-. Totalt utgjør dette kr. 1,76 millioner kroner.

Det er ikke utenkelig at overtid og ekstra innleid personell (tabell 3 og 4) vil reduseres. Som tidligere vist er den tekniske bemanningen relativt presset, og selv om det totale antallet forestillinger er det samme, er det mye mer personellkrevende med en hel produksjon enn det vil være å spille forestillinger lengre.

Konsekvensen av dette vil kunne være at vi da gir et mindre variert tilbud, og at vi dermed vanskeliggjør oppnåelsen av de krav vi har fra Kulturdepartementet om å legge til rette for, og fremme, en stor bredde av stemmer og tilbud. Det er også et kunstnerisk aspekt å ta hensyn til i forhold til en helhetlig programmering av et teaterår. Videre kan vårt publikum og våre omgivelser oppfatte dette som en reduksjon av vårt tilbud, hvilket kan ha innflytelse på vårt omdømme.

Oppsummert kan vi si at det er relativt lav økonomisk risiko knyttet til å spille forestillingene lenger. Alle de faste produksjonskostnadene er allerede påløpt, og nullpunktet for de forestillingene med normalt antall eksterne skuespillere er lavt.

5.4 Hvilke avveininger gjøres, og hvordan påvirker de kunstneriske målsettingene slike avveininger? Gi eksempler.

Som sagt tidligere legges det stor vekt på å planlegge produksjonene tidlig. Det er viktig med tidlig og tett dialog mellom teatersjef og regissør i forhold til antall roller og andre funksjoner i det kunstneriske teamet. Dette danner grunnlag for budsjettet. Eksempler på forhold som det må foretas avveininger på er antall roller, komponist/innspilt musikk, koreografi/koreografisk verk, lydtekniker/lyddesigner, lystekniker/lysdesigner.

Ofte skjer det endringer i behovene underveis i produksjonen, som er vanskelig å forutse, som at en behøver lengre tid med sufflør, at en behøver en statist mer enn først planlagt, eller at det kunstneriske teamet behøver å være mer tilstede i Tromsø. Dette er kostnader som lett blir store. Da teatret i 2015 gjorde *Trollmannen fra Oz* hadde teatret behov for at komponisten skulle både være mer tilstede og lage mer musikk, men da var avveiningen at det ble for kostbart og dermed ble ikke dette arbeidet slutført slik en hadde ønsket.

I tillegg vil ofte teatrets behov for langtidsplanlegging og vurdering av ressurser komme i konflikt med hvor tidlig hvert enkelt kunstnerisk team kan ferdigstille konsept og manus da de gjerne har andre jobber parallelt. Derfor blir ofte noen avgjørelser tatt for seint, og dermed blir budsjettering og planleggingsarbeidet skadelidende.

Teatret har gjort prosjekter (dogmeprosjekter) som har hatt som eget kunstnerisk mål å være enkle i sitt uttrykk for slik å ikke ta for store ressurser, for at de totale ressursene til å gjøre flere produksjoner skulle bli større. *Æ ringe mine brødre* i 2013 er et eksempel da teatersjef både regisserte og gjorde scenografi på minimalt budsjett, eller de egne prosjektene som skuespillerne har gjort som *Mistero Buffo*, *Mamma Heks* og *Magiske tanker*.

I markedsarbeidet gjøres hele tilden avveininger i forhold til de kunstneriske visjonene. Fokuset må være på hva som selger og kan gi publikum i salene. Her er det ofte ulike meninger mellom kunstnerisk team, ensemble og salgsapparat. Dette er spenningsfelt institusjonsteatret må lære seg å leve med.

5.5 Inngår evaluering av ressursutnyttelse som et fast punkt i den systematiske egenevalueringen? På årsbasis? For den enkelte produksjon?

Teatret har i flere år gjennomført evalueringer av alle produksjonene. Her ivaretas forberedelsesfasen, produksjonsfasen og spilleperioden. Primært handler evalueringen om det tekniske, planmessige og økonomiske.

I 2015 ble det innført egne kunstneriske evalueringer. Vedlagt følger evalueringkjemaene som brukes kunstnerisk (nytt 2015) og generelt (siden 2008)

5.6 Hvilke egne nøkkeltall som kan indikere god ressursutnyttelse, finnes?

I teatrets årsrapport presenteres følgende nøkkeltall:

- utvikling av egeninntekter
- utviklingen i lønnskostnader
- antall produksjoner, forestillinger og publikum
- produksjonskostnader pr scene
- forholdet kunstnerisk engasjerte og øvrig personell
- turnover
- sykefravær

I arbeidet med ressursgjennomgang til styret er det utarbeidet oversikter som viser:

- andel fast bemanning over tid
- fordeling av lønnsmidler mellom avdelingene
- fordeling av årsverk mellom avdelingene
- fordelingen av overtid pr avdeling
- sykefravær
- kostnader på turné
- variable kostnader – reise, opphold, driftsutgifter bygg mm
- sammenligning med andre teatret – antall ansatte i forhold antall produksjoner

Alt dette materialet danner grunnlag for tiltak som skal bidra til kostnadsreduksjon og/eller inntektsøkning i tiden fremover.

5.7 Hvordan har ressursbruken endret seg over tid? Teatrets analyse og vurdering av utviklingen

Teatret har etter at det flyttet inn i nytt hus i 2005 fått helt andre inntjeningskrav på seg enn tidligere. Dette fordi det både må settes av midler til å reinvestere utstyr og vedlikeholde huset, men også fordi staten setter høyere krav til egeninntekter. Dette er krav som de senere årene har blitt enda strengere samt at teatret har fått mindre årlige tilskudd med argumentasjon at teatret skal avbyråkratiseres. Målet er færre faste stillinger og at teatret skal drive mer effektivt.

Som nevnt tidligere har styret ved teatret gjennom vedtatt markedsstrategi satt et inntjeningskrav på 7 mill. kroner i billettinntekter som tilsvarer ca 60 000 publikummere. Dette er konkrete krav som teatersjef må programmere for å nå hvert år. Dette samtidig som tildelingsbrevet fra departementet krever bredde i repertoar som en blir målt på, og eiere økt tilstedeværelse på turne. Dette er en utvikling som gjør det svært vanskelig, om ikke umulig, for teatersjefen å innfri alle kravene.

I forbindelse med pågående ressursgjennomgang i teatret, vurderes antallet produksjoner hvert år, antallet på turne, hvordan bruke Scene Øst på en mer effektiv måte og hvordan sammensetningen av skuespillerensemblet være for å kunne utnytte best den kompetansen de har.

En ser også tydelig behov for å styrke rekrutteringen til tekniske funksjoner da disse er vanskelig å finne i nærområdet til en hver tid. Den stramme bemanningskabalene gjør en ekstra sårbar verd sykdom og uforutsette hendelser.

Teatret har ellers observert at sammensetningene av de kunstneriske teamene de siste årene har utvidet seg. Bl.a. har hver produksjon gjerne egne lys - og lyddesignere, noe som ikke var vanlig for 5-10 år tilbake. Dette har bidratt til å fordyre produksjonene. Antallet reiser for kunstnerisk team og døgn på hotell for de involverte øker også utgiftene.

Utvikling av tekst og regi er også nye måter å lage teater på. Dette innebærer at skuespillere, regissør, dramaturg, eventuelt komponist utvikler teaterstykket gjennom workshops. For HT som ligger i Tromsø, handler dette om merkostnader sammenlignet med en normalproduksjon med 8 ukers sammenhengende prøvetid.

Teatret har et mål å holde antall ansatte nede; spesielt innenfor administrative oppgaver. Hålogaland Teater er en stor bedrift i nordnorsk sammenheng, som igjen krever at alle lover, regler og krav må ivaretas. Dette gjelder spesielt innenfor håndtering av

arbeidsmiljøbestemmelser, HMS, intern kontroll, tariffbestemmelser mm. Det er ikke overkommelig å inneha spisskompetanse på alle områder. Stillingene knyttet til administrasjonen tilstrebes å kunne ivareta flere funksjoner. Ved behov for spisskompetanse innen jus, kjøpes disse tjenestene.

Utviklingen har gjort at det er større forventninger til ledelseskompetanse. Teatrene har gode fagledere, men mangler personalledelseserfaring. Dette er kompetanse som teatret må prioritere å gi.

Arbeidet med kontrakter har også blitt mer komplisert da flere ønsker å forhandle sin lønn i stedet for å følge tariffsatsene. Skuespillere ønsker også i større grad å bruke agenter som forhandler for seg.

Å ha barn med i forestillinger bidrar til mer papirarbeid; godkjenning, oppfølging, koordinering skole/foreldre. I tillegg må vi ha en egen barnepasser i produksjoner med barn.

Pensjonskostnadene har økt med over 2 mill. kroner siden 2014. Dette tilsvarer en produksjon på Hålogaland Teater.

5 Særskilte problemstillinger

- Turné – jf. Det som allerede er skrevet foran og kostnadene rundt dette
- Ivaretagelse av bredde i repertoaret
- Lille Hålogaland Teater; om manglende øremerkede bevilgninger
- Regional identitet veien videre
- Samarbeid med regionale aktører – forventninger til Hålogaland Teater
- Skuespillerensemble – antall faste
- Sponsorere – vanskelig å finne «store» sponsorer i regionen. Krevende arbeid for motytelser.

Et fellestrekk ved disse problemstillingene er at de springer ut fra kutt i bevilgninger. Hålogaland Teater er et turneteater i en geografisk region med store avstander. Det koster å reise på turne, det koster å få kunstnere til Tromsø. Teatret skal ivareta sterke regionale interesser fra sine eiere. Det skal presentere et bredt repertoar i regionen samtidig som en skal nå ca 60 000 publikummere i året samtidig bli vurdert ut fra antallet forestillinger med samtidsdramatikk og så videre. Midt i dette skal den kunstneriske friheten ivaretas. Det er svært sammensatte problemstillinger som er vanskelig å ivareta til en hver tid.

Fortsetter nedgangen i bevilgninger fra staten vil det få store konsekvenser for teatret og for utviklingen av scenekunst i landsdelen.

6 Arbeidet med denne egevalueringen

Rapporten er i utgangspunktet skrevet av teatersjef og direktør.

Parallelt med dette arbeidet har ledergruppen, som nevnt tidligere i rapporten, jobbet med en ressurgjennomgang av teatret som skal behandles i styret. Dette har bidratt til mange innspill til evalueringsrapporten. Vi sitter derfor igjen med at hele ledelsen og styret har bidratt og vært involvert i arbeidet. Teatersjef i 2012, Iren Reppen har lest gjennom rapporten med fokus på 2012. Hun har også skrevet en egen evaluering som følger vedlagt.